

Cardiff
Caerdydd

Cynllun Lles Lleol
Caerdydd
2023-28

This document is available in English /
Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg

Cyd-destun	3
Caerdydd Heddiw ac Yfory	6
Ffyrdd o Weithio	11
Amcanion Lles	
1. Mae Caerdydd yn Lle Gwych i Gael Eich Magu	14
2. Mae Caerdydd yn Lle Gwych i Dyfu'n Hŷn	20
3. Cefnogi Pobl Allan o Dlodi	26
4. Cymunedau Diogel, Hyderus a Grymus	32
5. Prifddinas sy'n Gweithio dros Gymru	38
6. Caerdydd Un Blaned	44
7. Moderneiddio ac Integreiddio ein Gwasanaethau Cyhoeddus	50
Mesur Cynnydd - Dangosyddion Lles	55
Rhestr Termau	59

Cyd-destun

Beth yw Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Caerdydd?

Mae Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Caerdydd (BGC Caerdydd) yn dwyn ynghyd arweinwyr gwasanaethau cyhoeddus y ddinas a'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau, gan gynnwys y rhai o'r Awdurdod Lleol, y Bwrdd Iechyd, Cyfoeth Naturiol Cymru, Llywodraeth Cymru, y Trydydd Sector a'r gwasanaeth Tân, Heddlu a gwasanaethau Prawf. Diben y BGC yw gwella lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Caerdydd drwy atgyfnerthu cydweithio ar draws gwasanaethau cyhoeddus y ddinas.

Beth yw Cynllun Lles?

Bob 5 mlynedd, mae'n ofynnol i BGC Caerdydd lunio Cynllun Lles newydd. Dyma ail Gynllun Lles Caerdydd yn cwmpasu'r cyfnod 2023-2028.

Mae'r Cynllun Lles yn nodi blaenoriaethau BGC Caerdydd o ran camau gweithredu ar gyfer y 5 mlynedd nesaf, a thu hwnt. Mae'r cynllun yn canolbwyntio ar y meysydd darparu gwasanaethau cyhoeddus sydd wirioneddol angen gwaith partneriaeth rhwng gwasanaethau cyhoeddus a chymunedol y ddinas, a chyda dinasyddion Caerdydd.

Mae'r Cynllun yn cynnwys Amcanion Lles, blaenoriaethau lefel uchel y mae BGC Caerdydd wedi nodi fel y rhai pwysicaf. Mae hefyd yn cynnwys 'Ymrwymïadau', neu'r camau y bydd gwasanaethau cyhoeddus y ddinas, ar y cyd, yn eu cyflawni dros y 5 mlynedd nesaf.

Felly, dylid ystyried y Cynllun Lles fel dogfen i ategu cynlluniau strategol pob aelod o'r BGC, gan ganolbwyntio ar sicrhau 'mantais gydweithredol' mewn rhannau o fywyd y ddinas a gwasanaethau cyhoeddus sydd yn eu hanfod yn gofyn am lawer o gydweithio rhwng un neu fwy o'r gwasanaethau cyhoeddus.

Mae'r Cynllun yn ymateb i sylfaen dystiolaeth amrywiol ar ansawdd bywyd a gwasanaethau cyhoeddus yng Nghaerdydd, a sut y gallai'r rhain newid dros y blynyddoedd i ddod. Mae hyn yn cynnwys:

- [Asesiad Lles Lleol Caerdydd](#): astudiaeth gynhwysfawr o ansawdd bywyd yng Nghaerdydd a gynhaliwyd yn 2022
- [Asesiad Anghenion Y Boblogaeth Caerdydd a'r Fro](#)
- [Adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol Caerdydd](#): adroddiad ar gyfer y BGC sy'n nodi'r tueddiadau hirdymor sy'n wynebu Caerdydd a'r effaith y bydd y rhain yn eu cael ar wasanaethau cyhoeddus y ddinas.
- Barn pobl Caerdydd

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Gwella lles cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru yw pwrpas Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru). Mae'n gofyn am waith ar y cyd gan wasanaethau cyhoeddus drwy Fyrdau Gwasanaethau Cyhoeddus i wella lles pob ardal Awdurdod Lleol ac i gyfrannu at y saith nod lles cenedlaethol.

Mae wedi'i ddylunio i wella lles cymunedau lleol ac i gyflawni gwasanaethau cyhoeddus yn fwy cynaliadwy, a bydd yn gwneud i'r cyrff cyhoeddus a restrir yn y Ddeddf feddwl tua'r hirdymor yn fwy, gweithio gyda phobl a chymunedau a'i gilydd yn well, ac ymdrechu i atal problemau rhag digwydd drwy ddulliau mwy cydgysylltiedig (y 'pum ffordd o weithio').

Yn bwysig, ni ddylid ystyried yr Amcanion Lles a gynhwysir yn y cynllun hwn ar eu pennau eu hunain, ond fel rhaglen newid gydfuddiannol a fydd, ar y cyd, yn helpu gwasanaethau cyhoeddus yng Nghaerdydd i ymateb i'r pwysau sydd arnynt a gwella bywydau pobl Gaerdydd, yn enwedig dinasyddion y ddinas sydd fwyaf agored i niwed.

Pam mae angen Cynllun Lles arnom?

Mae Caerdydd fel pob dinas yn wynebu nifer o heriau mawr. Yn benodol, rheoli'r broses adfer ac adnewyddu o bandemig Covid-19; sicrhau twf yn y boblogaeth a llwyddiant economaidd o fudd i bob dinesydd; lleihau'r bwlch annhegwch rhwng y sawl â'r amddifadedd lleiaf a mwyaf yn y ddinas; diwallu anghenion poblogaeth hŷn sy'n tyfu; ymateb i alwadau cynyddol ar y gwasanaethau iechyd a chymdeithasol; a gwneud y newidiadau systemig sydd eu hangen i liniaru effeithiau newid hinsawdd a datgarboneiddio'r ddinas ar frys.

Ni all unrhyw wasanaeth cyhoeddus unigol ymateb i'r heriau hyn ar ei ben ei hun. Bydd angen partneriaeth weithio agor rhwng aelodau BGC Caerdydd, sefydliadau eraill yn y sector cyhoeddus, y sector preifat a'r trydydd sector, ac yn bwysicaf, dinasyddion Caerdydd.

Sut y gwnaethom ddatblygu'r Cynllun Lles?

Ym mis Mawrth 2022, cyhoeddodd BGC Caerdydd ei [Asesiad Lles Lleol](#), sy'n nodi ardaloedd lle mae'r ddinas yn perfformio'n dda, lle mae angen iddi wella a'i heriau allweddol, gan gynnwys [tueddiadau'r dyfodol](#). Ar yr un pryd, cyhoeddodd Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol (BPRh) Caerdydd a'r Fro ei [Asesiad Anghenion y Boblogaeth](#), sy'n cynnwys asesiad o anghenion gofal a chymorth ymysg trigolion Caerdydd a Bro Morgannwg, yn ogystal â'r ystod a lefel o wasanaethau sydd eu hangen i ddiwallu'r angen hwnnw.

Gan ddefnyddio canfyddiadau Asesiad Lles Lleol Caerdydd ac Asesiad Anghenion y Boblogaeth Caerdydd a'r Fro, yn ogystal ag ystyried y [Adroddiad Cenedlaethau'r Dyfodol 2020](#), dechreuodd y gwaith o adolygu'r amcanion ar gyfer gwella lles Caerdydd. Fel rhan o'r gwaith hwn, cynhaliwyd asesiad gan BGC Caerdydd a BPRh Caerdydd a'r Fro i dynnu ynghyd yr ystod eang o flaenoriaethau ar gyfer Caerdydd a Bro Morgannwg.

Yn dilyn yr asesiad hwn, cynhaliwyd ymarfer pellach i ddatblygu rhestr â mwy o ffocws i flaenoriaethau ar gyfer eu cynnwys yn y Cynllun Lles, a fyddai'n galluogi cynnydd yn erbyn pob un o Amcanion Lles Caerdydd.

Cafodd blaenoriaethau eu hasesu i'w cynnwys gan ddefnyddio'r meini prawf canlynol:

- Dim ond trwy **waith partneriaeth strategol** (h.y., nid drwy fusnes craidd/ cyfrifoldeb statudol un sefydliad).
- Gofynnant am weithio mewn partneriaeth rhwng **aelodau'r BGC a'r BPRh**
- Gofynnant am weithio mewn partneriaeth ar **ôl-troed daearyddol Caerdydd a/neu Fro Morgannwg**.

Er mwyn profi a thrafod y rhestr arfaethedig o flaenoriaethau ar gyfer gweithio mewn partneriaeth a ddeilliodd o hyn, cynhaliwyd gweithdy ym mis Gorffennaf 2022, gan ddod ag arweinwyr polisi a data o sefydliadau'r sector cyhoeddus a'r trydydd sector ynghyd ar draws Caerdydd a'r Fro.

Yn dilyn y gweithdy, crëwyd rhestr ddiwygiedig o flaenoriaethau partneriaeth strategol gan Amcan Lles, gan arwain at ddatblygu'r Cynllun Lles drafft hwn ar gyfer ymgynghori â'r cynllun.

Mesur Cynnydd

Bydd y cynnydd yn cael ei fesur yn erbyn cyfuniad o ddangosyddion cenedlaethol, rhanbarthol a lleol fel y'u rhestrir o dan bob Amcan Lles.

Mae'r data diweddaraf ar gael ar ddangosfwrdd ar-lein ledled dinas Caerdydd, adnodd byw sy'n galluogi monitro'r cynnydd wrth i'r Cynllun Lles gael ei ddatblygu. Bydd yr adnodd hefyd yn helpu i ymgysylltu â'r cyhoedd a rhanddeiliaid ynghylch gwaith y BGC.

Bydd y cynnydd yn erbyn dangosyddion y Cynllun Lles yn cael ei adrodd yn flynyddol, ochr yn ochr ag Adroddiad Blynyddol y BGC. Cyfeiriwch at yr adran '**Mesur Cynnydd - Dangosyddion Lles**' ar dudalen 55 am restr gyflawn o'r dangosyddion.

Caerdydd Heddiw ac Yfory

Caerdydd Heddiw

Mae Caerdydd yn lle gwych i fyw ynddo. Mae lefelau iechyd da cyffredinol yng Nghaerdydd yn uchel, mae disgwyliad oes yn cynyddu ac mae'r ddinas yn perfformio'n uwch na chyfartaledd Cymru ar draws ystod o ddangosyddion ffordd iach o fyw. Mae cyrhaeddiad addysgol wedi codi bob blwyddyn yng Nghaerdydd ers 2012 ac mae ysgolion Caerdydd bellach ymhlith y rhai sy'n perfformio orau yng Nghymru. Caerdydd yw pwerdy economaidd Cymru, ac mae'n parhau i wneud cyfraniad allweddol at greu swyddi a chyfoeth i bobl y ddinas a'r ddinas-ranbarth ehangach, gan gyfrif am 18% o Werth Ychwanegol Crynswth Cymru ac yn Brifddinas Rhanbarth ehangach De-ddwyrain Cymru gan hefyd greu dros hanner allbwn economaidd Cymru. Yn ogystal, mae Caerdydd yn ddinas ddiogel i fyw ynddi gyda'r gyfradd troeddu isaf ond un ymhlith dinasoedd tebyg yng Nghymru a Lloegr.

Er hynny, mae yna feysydd o her o hyd - nid lleiaf yr argyfwng costau byw presennol, lle mae chwyddiant cynyddol a chynnydd mewn prisiau ynni yn rhoi pwysau ar incwm a lles aelwydydd ar draws y ddinas, gan effeithio ar unigolion a theuluoedd bregus yr anoddaf. Ond er hynny, fel gyda dinasoedd eraill yn y DU, ceir anghydraddoldebau sylweddol a hirsefydlog yng Nghaerdydd. O ran amddifadedd incwm, mae bron i un o bob pump o'r Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (ACEHiau) yng Nghaerdydd ymhlith y mwyaf difreintiedig yng Nghymru, y gyfran drydedd uchaf o holl Awdurdodau Lleol Cymru. Mae hyn yn troi at dros draean wrth edrych ar ACEHiau yn yr 'Arc Ddeheuol' - ardal sy'n ymestyn o Drelái yn y Gorllewin i Laneirwg yn y Dwyrain gyda phoblogaeth o 170,000 o bobl. Petai 'Arc Ddeheuol' Caerdydd yn un awdurdod lleol, hwn fyddai o gryn dipyn y mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

Ar ben hynny, tra bod lefelau iechyd cyffredinol yng Nghaerdydd yn uchel, mae gan Gaerdydd anghydraddoldebau iechyd clir ar draws y ddinas hefyd, gyda wardiau yn Arc Ddeheuol y rhan fwyaf difreintiedig unwaith eto. Mae digon o dystiolaeth bod ffactorau cymdeithasol ac amgylcheddol, gan gynnwys addysg,

¹ Er bod cyflwyno fframwaith perfformiad cenedlaethol newydd yn golygu nad oes data cymharu cenedlaethol o flwyddyn i flwyddyn ar gael, mae perfformiad cyffredinol ysgolion Caerdydd wedi dangos gwelliant nodedig dros y pum mlynedd diwethaf. Ceir tystiolaeth o hyn yng ngoleuni canlyniadau arolwg Estyn, categorïddio cenedlaethol a chyrraedd ar draws pob cyfnod allweddol o addysg o gymharu â Chonsortium Canolbarth y De (CCD) a chyfartaleddau cenedlaethol

tai, ansawdd aer, statws cyflogaeth, lefel incwm, rhywedd ac ethnigrwydd yn cael dylanwad amlwg ar ba mor iach yw unigolyn.

Mae'r pandemig Covid-19 hefyd wedi, ac yn dal i gael effaith wahaniaethol ar gymunedau Caerdydd, gan amlygu sut mae'r anghydraddoldebau sydd ohonynt, megis amddifadedd, mynediad i fannau gwyrdd a chwarae yn yr awyr agored, incwm isel, a thai gwael yn gysylltiedig â risg uwch o fynd yn sâl gyda'r clefyd. Mae canlyniadau iechyd a lles hirdymor argyfwng economaidd Covid-19 hefyd yn debygol o gael eu dosbarthu'n anghyfartal, gan waethgu anghydraddoldebau iechyd yn enwedig i unigolion o gefndiroedd tlotach a difreintiedig, grwpiau lleiafrifoedd ethnig a chymunedau difreintiedig.

Mae plant a phobl ifanc wedi bod yn dyst i drafferth sylweddol o ganlyniad i'r feirws i'w bywydau bob dydd. Yn dilyn y cyfnod clo diweddaraf, bu cynnydd sylweddol yn nifer y plant a'r bobl ifanc sy'n datgan problemau iechyd emosiynol a meddyliol. Bu pandemig Covid-19 hefyd yn risg fawr i bobl hŷn y ddinas. Er mwyn ymateb i her y pandemig, mae gwasanaethau wedi'u hail-lunio a mesurau gofal a chymorth ychwanegol wedi'u rhoi ar waith, ar gyfer plant a phobl ifanc gan gynnwys pobl hŷn, gan fynd â gwaith partneriaeth ac integreiddio rhwng gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol y ddinas i lefel newydd.

Mae'r pandemig hefyd wedi cael effeithiau mawr ar fywyd y ddinas, gyda'r sectorau sîn ddiwylliannol, manwerthu a lletygarwch - rhai o'r prif atyniadau i drigolion ac ymwelwyr fel ei gilydd, wedi'u heffeithio'n arbennig gan gau a chyfyngiadau hir. Mae'r pandemig wedi effeithio fwyaf ar y rhai sy'n cael eu cyflogi gan y sectorau hyn – pobl ifanc, menywod a phobl o gefndir lleiafrifoedd ethnig fel arfer. Yn wir, dyblodd canran y rhai sy'n hawlio budd-dal diweithdra yng Nghaerdydd ar ddechrau'r pandemig. Ers hynny mae wedi gostwng, ond mae'n parhau'n uwch na'r lefelau cyn y pandemig.

Mae dychweliad ymwelwyr â chanol y ddinas i'r lefelau cyn y pandemig yn dangos cryfder a gwydnwch economi'r ddinas. Mae lefel y buddsoddiad yn y ddinas, ochr yn ochr â'r gwaith o gyflawni prosiectau mawr yn barhaus, hefyd yn gwasanaethu i gyflymu'r broses adfer a lleoli Caerdydd fel economi gwerth uchel a wasanaethir yn dda gan seilwaith digidol a thrafnidiaeth. Fodd bynnag, mae'r ddinas yn wynebu nifer o heriau. Gyda gweithwyr swyddfa yn annhebygol o ddychwelyd i ganol y ddinas yn yr un cyfrolau ac 'Amazoneiddio' arlwy'r stryd fawr, dros y tymor canolig a hir, rhaid ail-ddychmygu canol y ddinas i ymateb i'r tueddiadau sy'n

dod i'r amlwg hyn a dod yn gyrchfan ar gyfer siopa a hamdden. Bydd trawsnewidiad parhaus y ddinas- drwy fuddsoddi mewn seilwaith digidol a thrafnidiaeth a chreu mannau cyhoeddus cynaliadwy o ansawdd uchel ac amgylcheddol gynaliadwy- yn allweddol.

Yn ehangach, newid yn yr hinsawdd yw her fyd-eang bennaf ein cenedlaeth. Ni allai'r neges fod yn gliriach ac mae adroddiad Panel Rhynglywodraethol y Cenhedloedd Unedig ar Newid Hinsawdd (IPCC), a gyhoeddwyd yn Chwefror 2022, yn rhoi'r rhybudd amlycaf eto. Mae effeithiau'r argyfwng hinsawdd eisoes yn cael eu teimlo yng Nghaerdydd, gan gynnwys patrymau tywydd afreolaidd, tywydd poeth, a newidiadau mewn bioamrywiaeth. Nid peth newydd, serch hynny, yw'r daith tuag at ymdrin â'r her, a bu gwaith ar y gweill i leihau allyriadau carbon deuocsid Caerdydd a'i gwneud yn fwy gwydn i wrthsefyll newid hinsawdd ers llawer blwyddyn. Mae mwy o waith i ymdrin â'r argyfwng hinsawdd yn cael ei wneud trwy Strategaeth Un Blaned Caerdydd a'r Cynllun Gweithredu dinas-gyfan wrth i'r ddinas ymdrechu i ddod yn garbon niwtral erbyn 2030.

Caerdydd Yfory: Tueddiadau, Cyfleoedd a Heriau

Poblogaeth sy'n Heneiddio ac yn Gynyddol Amrywiol

Mae Caerdydd wedi tyfu'n sylweddol dros y 25 mlynedd diwethaf ac er bod rhagamcanion y boblogaeth yn dangos arafu twf yn ystod y 25 mlynedd nesaf (2018-2043), mae rhagamcan o hyd o 24,642 o drigolion. Ni fydd y twf hwn hyd yn oed ar draws grwpiau oedran, fodd bynnag, gyda'r gyfradd dwf uchaf yn cael ei rhagweld ar gyfer y rhai 65+, yn bennaf oherwydd cynyddu disgwyliad oes. Bydd y twf parhaus ym mhoblogaeth hŷn y ddinas yn arwain at angen cynyddol am wasanaethau iechyd a gofal, ac felly galw cynyddol am wasanaethau iechyd a gofal oherwydd bregusrwydd a salwch cronig, fel dementia. Bydd diwallu anghenion poblogaeth sy'n heneiddio – a lleihau'r pwysau ar wasanaethau - yn gofyn am sicrhau bod y ddinas yn amgylchedd sy'n dda i bobl hŷn i fod yn egniol, cymryd rhan ym mhob agwedd ar fywyd y ddinas, ac yn byw'n annibynnol yn eu cartrefi eu hunain am gyn hired â phosib.

Mae'n bwysig cydnabod hefyd bod gan Gaerdydd boblogaeth gynyddol amrywiol, gyda phobl o sawl diwylliant a chefnidrig gwanol. Mae Caerdydd wedi gweld mudo net positif am nifer o flynyddoedd, a disgwylir i hyn gynyddu dros y 15 mlynedd nesaf, gyda Chaerdydd yn parhau i fod yn lle calonogol allweddol, yn enwedig i'r rhai sy'n ceisio lloches. Mae hyn yn gaffaeliad mawr i'n cymunedau, ond hefyd yn golygu y gall anghenion fod yn wahanol ar draws y boblogaeth. Mae angen i wasanaethau allu addasu ac ymateb i'r amrywiaeth hon, gan rymuso pobl drwy ddarparu mynediad at y wybodaeth, y cyngor, a'r cymorth cywir.

Rôl Caerdydd fel Gyrrwr Economaidd

Fel dinas graidd Cymru, mae Caerdydd yn hanfodol er mwyn sicrhau ffyniant economaidd - nid yn unig ar gyfer trigolion y ddinas, ond y ddinas-ranbarth ehangach a Chymru. Wrth symud ymlaen, bydd angen gwaith i sicrhau bod y ddinas yn parhau i fod

yn lle deniadol i fyw a gweithio, gan wella ei hasedau diwylliannol, gwyrdd, a glas. Mae tai yn ganolog i fywiogrwydd ac mae sicrhau bod cartrefi newydd yn sylfaenol, yn gynaliadwy ac yn effeithlon o ran ynni. Ar ben hynny, bydd cynhyrfu, arloesi a chreadigrwydd - yn enwedig o ran yr economi werdd - yn allweddol i sbarduno twf economaidd a swyddi, gan gysylltu â gwaith sy'n cael ei wneud gan Brifddinas-Ranbarth Caerdydd.

Mae trafndiaeth hefyd, a bydd yn parhau i gael, dylanwad mawr ar y ffactorau sy'n gwneud dinasoedd deniadol, darparu mynediad at swyddi a marchnadoedd i fusnesau. "System trafndiaeth integredig sy'n cynnig teithio effeithlon a chynaliadwy i bawb, lle bydd trafndiaeth gyhoeddus, cerdded a beicio yn ddewisiadau deniadol yn lle teithio mewn car, yn allweddol i gyfrannu at y nod o wneud Caerdydd yn brifddinas ddymunol i fyw ynddi.

Dinas Anghydradd

Er y bydd twf yn dod â chyfleoedd economaidd, cymdeithasol, a diwylliannol mawr, bydd hefyd yn dod â heriau sylweddol. Mae angen, yn arbennig, fynd i'r afael ag anghydraddoldeb ar draws pob maes lles. Un o brif ywyr anghydraddoldeb yw tlodi - gyda'r rhai sy'n byw yn ardaloedd mwy difreintiedig y ddinas yn fwy tebygol o ddiodeff iechyd tlotach, cyflogau is, a throseddau uwch, gan arwain at fwy o bwysau ar wasanaethau a chyllidebau ar draws y sector cyhoeddus. Mae'r pandemig wedi gwasanaethu i dynnu sylw at y lefelau o anghydraddoldeb sy'n bodoli ledled Caerdydd, a bydd hyn ond yn mynd i ddyfnhau ymhellach oherwydd yr argyfwng costau byw.

Er mwyn codi pobl allan o dlodi, mae angen adferiad economaidd cynhwysol sy'n gyrru datblygiad ac adfywio ymlaen ar draws y ddinas - darparu addysg ragorol, swyddi sy'n talu o leiaf y Cyflog Byw Gwirioneddol a swyddi sy'n rhoi cyfleoedd ar gyfer dilyniant. Er mwyn mynd i'r afael ag annhegwch iechyd, bydd angen i atal fod wrth wraidd gwella canlyniadau iechyd. Bydd angen dull system gyfan sy'n chwyddo pwysigrwydd a chefnogi'r nifer sy'n derbyn brechiadau, sgrinio a ffyrdd iach a chorfforol o fyw ac yn gwella ffactorau amgylcheddol fel ansawdd aer a mynediad i fannau gwyrdd.

Yr Argyfyngau Hinsawdd a Natur

Mae'r angen i newid y ffordd yr ydym yn byw er mwyn lliniaru effeithiau'r argyfyngau hinsawdd a natur byd-eang yn her gymhleth a difrifol arall sy'n wynebu holl drigolion Caerdydd, ynghyd â lles dinasoedd a chymunedau ledled y byd. Er mwyn darparu twf cynaliadwy, mae angen shifftiau mawr wrth ddefnyddio a chyrchu ynni, defnyddio'r car a chaffael bwyd a gwasanaethau er mwyn lleihau allyriadau carbon yn sylweddol. Felly mae angen trawsnewid sylfaenol ar draws systemau Ynni, Trafnidiaeth a Bwyd. Dim ond trwy weithio mewn partneriaeth ar raddfa leol, ranbarthol a chenedlaethol y gellir cyflawni hyn i ddarparu seilwaith a gwasanaethau cyhoeddus sydd, drwy ddylunio, yn cyfrannu at ddinas garbon niwtral ac amgylchedd naturiol iach.

Bydd newid hinsawdd yn cael effaith sylweddol ar iechyd a lles, yn ogystal ag ar grwpiau poblogaeth penodol mewn cymdeithas – er enghraifft, mae

pobl ar incwm isel yn llai tebygol o fod â'r adnoddau i addasu yn ôl neu adfer o lifogydd neu dywydd eithafol. Mae felly o'r pwys mwyaf fod y newid i sero net yn cael ei reoli'n ofalus i fod yn gyfiawn ac yn deg.

Cyfnod ôl-Covid

Roedd lefelau gweithio mewn partneriaeth na welwyd eu thebyg o'r blaen yn nodweddu'r ymateb i'r pandemig. Mae adferiad yn cyflwyno gwasanaethau cyhoeddus gydag unwaith mewn cenhedlaeth yn gyfle i gydweithio hyd yn oed yn fwy i leihau annhegwch, gwella iechyd y boblogaeth ac ymateb i argyfwng yr hinsawdd. Bydd angen addasu gwasanaethau'n barhaol er mwyn sicrhau gweithrediad effeithiol mewn byd ôl-bandemig, tra gallai modelau busnes eraill gael eu herio'n sylfaenol. Drwy symud meddwl i ganolbwyntio ar sut, drwy gydweithio a chyda chyfranogiad agosach o ddefnyddwyr gwasanaethau, gall Gwasanaethau Cyhoeddus Caerdydd gael mwy o effaith ar iechyd a lles poblogaeth y ddinas.

Ffyrdd o Weithio

Mae'r gofynion ar wasanaethau cyhoeddus yn esblygu'n gyflym, yn ogystal â'r ffyrdd y mae pobl yn rhwngweithio â'r sector cyhoeddus a'u disgwyliadau. Mae angen trefniadau partneriaeth effeithiol nawr yn fwy nag erioed i ddod â phartneriaid at ei gilydd i ddatrys problemau cymhleth y gwasanaethau cyhoeddus. Bydd gwaith partneriaeth yn cael ei nodweddu gan y pum ffordd canlynol o weithio:

Yr Hirdymor - Cydbwysio anghenion byrdymor tra'n diogelu ein gallu i ddiwallu anghenion hirdymor ein cymunedau hefyd

Mae partneriaid BGC ar y cyd yn gweithio tuag at wneud Caerdydd yn brifddinas gryfach, tecach, a gwyrddach, lle mae pob dinesydd yn teimlo eu bod yn gallu cyfrannu at lwyddiant y ddinas ac elwa arno. Wrth wneud hynny, mae gwasanaethau cyhoeddus yn wynebu cyfres o argyfyngau uniongyrchol a hirdymor y mae pob un yn mynnu ymateb ar y cyd, fel y nodir yn yr adroddiad [Tueddiadau'r Dyfodol Caerdydd](#). Rhan bwysig o hyn yw gwella'r defnydd o ddata ar draws y system gwasanaethau cyhoeddus i lywio'r broses o wneud penderfyniadau, rheoli gwasanaethau a gwella gwasanaethau, gan adeiladu ar y dull partneriaeth o wneud penderfyniadau ar sail data a ddatblygwyd yn ystod pandemig Covid-19.

Cydweithio – Gweithredu ar y cyd â phartneriaid a rhanddeiliaid i gyflawni ein hamcanion lles.

Fel yr enghreifftiwyd gan yr ymateb i bandemig Covid-19, ni ellir ateb yr heriau cymhleth sy'n wynebu gwasanaethau cyhoeddus gan un sefydliad, sector neu wasanaeth cyhoeddus sy'n gweithredu ar ei ben ei hun - mae angen ymateb system gyfan o wasanaethau cyhoeddus y ddinas. Gan adeiladu ar y cynnydd a wnaed yn y maes hwn yn ystod y pandemig, felly bydd angen trefniadau cryfhau'r bartneriaeth a chydweithio er mwyn ymateb i gynnydd mewn galw a materion newydd, cymhleth sy'n codi wrth i'r ddinas ddod allan o'r pandemig, gyda'r BGC yn hanfodol yn ei gallu i hwyluso'r sgysiau eang mewn partneriaeth sydd angen digwydd.

Yn ymarferol, bydd hyn yn golygu torri ar draws ffiniau sefydliadol i yrru newid a chwalu strwythurau traddodiadol drwy symud ymlaen, er enghraifft, datblygu modelau 'gweithio ardal' ar gyfer cynllunio a darparu gwasanaethau. Bydd hyn yn cynnwys dwyn ynghyd a chyfuno cymunedau asedau a gwasanaethau – gan gynnwys ysgolion, gwasanaethau iechyd a gofal, plismona lleol a'r trydydd sector – i sicrhau bod gwasanaethau cyhoeddus yn hygyrch ac wedi'u teilwra i gwrdd ag anghenion lleol. Bydd hefyd yn golygu dylanwadu ar feysydd gwaith eraill, megis datblygu fframweithiau twf economaidd rhanbarthol.

Integreiddio - Ystyried sut y gallai ein hamcanion lles effeithio ar bob un o'r nodau lles, neu ar amcanion unigol partneriaid.

Mae aelodau darlledu gwasanaeth cyhoeddus wedi ymrwymo i weithio ar y cyd tuag at gyflawni'r amcanion cyffredin a blaenoriaethau partneriaeth a nodir yn y cynllun hwn, sy'n cael eu hategu gan y rhai yn eu cynlluniau strategol priodol. Mae'r amcanion a'r blaenoriaethau a nodwyd wedi'u pennu o ran y nodau lles Cenedlaethol a mynd i'r afael â'r materion a nodwyd yn Asesiad Lles Lleol Caerdydd 2022 ac Asesiad Anghenion y Boblogaeth Caerdydd a'r Fro. Mae'r ddau asesiad hyn yn tynnu sylw at y cysylltiadau rhwng lles cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol. Bydd yn bwysig, trwy weithredu/ cyflawni blaenoriaethau'r bartneriaeth, bod y cysylltiadau'n cael eu cydnabod a'u hadeiladu i sicrhau bod manteision eang pob maes blaenoriaeth yn cael eu gwireddu.

Atal - Gall gweithredu i atal problemau rhag digwydd neu waethygu ein helpu i gyflawni ein hamcanion.

Ym mhopeth y mae BGC Caerdydd yn ei nodi i'w gyflawni, bydd y Bwrdd yn rhoi ffocws ar ymyrryd yn gynnar, gan fynd i'r afael â gwraidd yr achosion ac anelu at, lle bynnag y bo modd, atal problemau cyn iddynt ddigwydd, meithrin gwydnwch. Bydd defnydd effeithiol o ddata yn hanfodol i ddeall achosion sylfaenol materion, yn hytrach na'r symptomau, a bydd yn helpu i nodi beth allai'r mesurau ataliol mwyaf effeithiol fod a phryd a ble i ymyrryd. Yn ymarferol, bydd atal yn golygu adnabod plant sy'n agored i niwed a'u teuluoedd a gweithio gyda nhw i bennu'r cymorth sydd ei angen arnyn nhw cyn gynted ag y bo modd, yn bell cyn i argyfwng godi; bydd angen gweithio i gynnal annibyniaeth ac iechyd pobl sy'n byw yn eu cartrefi a'u cymunedau eu hunain am gyhyd â phosibl; gwella ein hamgylchedd, - yr aer rydym yn ei anadlu a'r manau rydym yn byw, chwarae a gweithio ynddynt a bydd angen gweithio i waredu annhegwch iechyd a thlodi, gan greu dinas sy'n fwy cynhwysol lle y mae pob dinesydd yn teimlo bod modd iddo gyfrannu at lwyddiant y ddinas a manteisio arno.

Cyfranogiad – Cynnwys pobl sydd â diddordeb mewn cyflawni'r targedau lles, a sicrhau bod y bobl hynny yn adlewyrchu amrywiaeth Caerdydd.

Er mwyn deall anghenion defnyddwyr a charfannau'r gwasanaethau, yn ogystal â sicrhau bod gwasanaethau'n adlewyrchu amrywiaeth y ddinas, mae'n bwysig bod datrysiadau lleol yn cael eu datblygu mewn partneriaeth â phobl leol, yn cynnwys pobl a chymunedau yn y penderfyniadau sy'n effeithio arnyn nhw a, lle bo hynny'n briodol, yn eu dyluniad a'u cyflawni. Bydd hyn yn gwneud gwell defnydd o adnoddau drwy wella polisiâu a phenderfyniadau, gan hefyd gael mynediad at wybodaeth, syniadau, ac awgrymiadau newydd. Felly, rhoddir ffocws ar lefelau cynyddol o ymgysylltu â dinasyddion, yn enwedig o grwpiau a phobl ifanc sydd wedi ymddieithrio yn ddinesig, yn ogystal ag archwilio dulliau gweithredu ar y cyd a chyffredin o ymgynghori, yn unol â'r [Egwyddorion Cenedlaethol ar gyfer Ymgysylltu â'r Cyhoedd yng Nghymru](#). Bydd sgysiau gyda chymunedau yn parhau a bydd yn ystyried anghenion mwy hirdymor i lywio cynllunio a chyflawni yn barhaus.

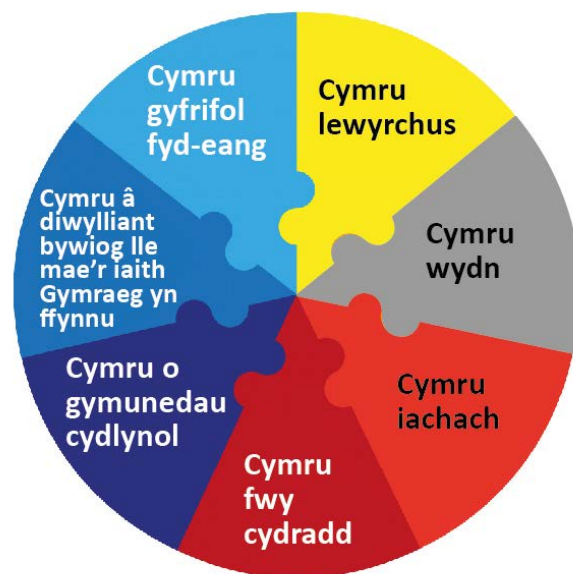
Mae Caerdydd yn
Lle Gwych i Gael
Eich Magu

Cyflwyniad

I nifer o blant a phobl ifanc yn y ddinas, mae Caerdydd eisoes yn lle gwyh i dyfu fyny ynddo. Mae darpariaeth addysgol a chyflawniad dysgwyr wedi gwella'n sylweddol yn ystod y blyneddau diwethaf, ac mae'r ddinas yn cynnig cyfoeth o gyfleoedd i adeiladu gyrfa ac i gymryd rhan mewn chwaraeon, gweithgareddau hamdden a diwylliant.

Er hyn, mae anghydraddoldeb o hyd i'w weld yng Nghaerdydd ac mae'n cael effaith sylweddol ar fywydau plant a phobl ifanc a'u teuluoedd. Mae'r pandemig wedi amlygu a gwaethygu'r anghydraddoldebau presennol ymhellach – gyda'r effaith yn benodol ar blant a phobl ifanc mwyaf agored i niwed y ddinas. Mae mynd i'r afael â'r bwlch anghydraddoldeb yn parhau i fod o'r pwys mwyaf yn y dyfodol, sy'n gofyn am ddull cydlynol ac integredig ar draws partneriaid, gyda dulliau effeithiol o gydlyn gwasanaethau o amgylch y plentyn.

Mesur Cynnydd:

Dangosyddion canlyniad lefel dinesig y bydd y BGC yn ceisio effeithio arnynt	
Canran y plant mewn teuluoedd ag incwm isel	
Canran y plant rhwng 4 a 5 sydd â phwysau iach	
Nifer y plant sy'n derbyn MMR2 erbyn eu bod yn 4 oed (ail ddos o frechlyn Clwy'r Pennau, y Frech Goch, Rwbela)	
Lles meddwl: plant ac oedolion ifanc, ac oedolion (Dangosydd Cenedlaethol 29)	
Ymadawyr ysgol ym Mlwyddyn 11 a Blwyddyn 13 nad ydynt mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant (Gyrfa Cymru)	
Canran y plant sy'n beicio/cerdded i'r ysgol	
Y nifer sy'n dod i gysylltiad â'r System Cyfiawnder Ieuenctid am y tro cyntaf	

Caerdydd Heddiw

Mae Caerdydd eisoes yn lle gwych i lawer o'i phlant a'i phobl ifanc gael eu magu ynddo, gyda system ysgol sy'n gwella'n gyflym ochr yn ochr â'r manteision y mae prifddinas yn ei chynnig fel amrywiaeth eang o gyfleoedd hamdden, chwaraeon a diwylliannol. Mae gan Gaerdydd hefyd dreftadaeth gyfoethog o seilwaith gwyrdd sy'n caniatáu i blant gysylltu â'r byd natur a chwarae. Trwy ymrwymiad ein dinas i ddod yn Ddinas sy'n Dda i Blant, mae Caerdydd yn arwain y ffordd wrth sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yn cael lleisio ei farn a chyfle i'w anghenion gael eu hystyried, gyda dull sy'n seiliedig ar hawliau'r plentyn wedi ei ymgorffori yn y system ysgolion, a hefyd ar draws pob agwedd ar wasanaethau cyhoeddus a bywyd dinesig.

Yng Nghaerdydd, mae cyrhaeddiad addysgol wedi gwella bob blwyddyn ers 2012 ac mae ysgolion bellach ymhlith y rhai sy'n perfformio orau yng Nghymru. Fodd bynnag, fel yn genedlaethol, mae bwlch sylweddol o hyd mewn canlyniadau addysgol rhwng disgyblion o deuluoedd incwm isel a'r rheini o gefndiroedd mwy cefnog.

Yn wir, mae gormod o blant yn byw mewn teuluoedd incwm cymharol isel yn y ddinas, sy'n gallu cael effaith andwyol ar ragolygon a lles plentyn yn y dyfodol. Mae plant o deuluoedd incwm isel yn fwy tebygol o ddioddef Profiadau Niweidiol yn ystod Plentynod ac mae cyfraddau'r plant yr ystyrir iddynt fod mewn perygl, sy'n cael eu rhoi ar y gofrestr amddiffyn plant, neu sy'n cael eu rhoi mewn gofal, yn llawer uwch yng nghymunedau mwyaf difreintiedig y ddinas. Mae tystiolaeth hefyd yn awgrymu bod plant o deuluoedd incwm isel yn fwy

tebygol o fod â theimladau o unigedd, cael eu tynnu i mewn i ymddygiad gwrthgymdeithasol, troseddu neu ddioddef effeithiau troseddau. Cydnabyddir bod plant a phobl ifanc yn fwy tebygol o fod yn darged meithrin perthnasau amhriodol ar-lein a chamfanteisio, yn enwedig os ystyrir eu bod mewn mwy o berygl neu'n agored i niwed.

Mae iechyd a lles ym mlynnyddoedd cynnar plentyndod yn effeithio'n arbennig ar ganlyniadau hirdymor. Er bod lefelau iechyd cyffredinol plant yng Nghaerdydd yn dda, mae plant sy'n byw yn y cymunedau mwyaf difreintiedig yn fwy tebygol o ddioddef canlyniadau iechyd gwaeth heddiw a dangos symptomau sy'n awgrymu iechyd gwael yn y dyfodol.

Ar ben hynny, er bod effaith lawn pandemig Covid-19 ar blant a phobl ifanc Caerdydd i'w deall yn llawn, mae risg y gallai gael effaith negyddol ar gyrhaeddiad addysgol, hawliau, lles meddyliol a chorfforol, a llwybrau i gyflogaeth yn y dyfodol. O ganlyniad i gyfnodau clo a chyfyngiadau, cafodd plant a phobl ifanc newidiadau sylweddol i addysg, wrth i ysgolion gau am nifer o gyfnodau estynedig gan arwain at ddysgu ar-lein, gwahanu oddi wrth ffrindiau a theuluoedd estynedig, a diffyg mynediad i chwaraeon a gweithgareddau hamdden. Wedi hynny, bu cynnydd sylweddol yn nifer y plant a'r bobl ifanc sy'n datgan problemau iechyd emosiynol a meddyliol. Er bod y pandemig wedi effeithio ar holl blant a phobl ifanc Caerdydd, i blant a phobl ifanc mwyaf agored i niwed y ddinas, mae effaith y pandemig wedi bod yn fwy, gan ehangu annhegwch ymhellach.

² Er bod cyflwyno fframwaith perfformiad cenedlaethol newydd yn golygu nad oes data cymharu cenedlaethol o flwyddyn i flwyddyn ar gael, mae perfformiad cyffredinol ysgolion Caerdydd wedi dangos gwelliant nodedig dros y pum mlynedd diwethaf. Ceir tystiolaeth o hyn yng ngoleuni canlyniadau arolwg Estyn, categorieiddio cenedlaethol a chyrrhaeddiad ar draws pob cyfnod allweddol o addysg o gymharu â Chonsortium Canolbarth y De (CCD) a chyfartaleddau cenedlaethol

Caerdydd Yfory

Wrth symud ymlaen, bydd y ddinas yn parhau i weithio i fod yn Ddinas Sy'n Dda i Blant UNICEF, gyda dull Hawliau Plant wedi'i ymgorffori ar draws pob agwedd ar fywyd y ddinas. Bydd hyn yn sicrhau bod plant a phobl ifanc wrth wraidd pob penderfyniad, gyda'u llais, eu hanghenion a'u blaenoriaethau yn cael eu clywed. Hefyd, bydd y ddinas yn parhau'n ymrwymedig i wneud pob ysgol yng Nghaerdydd yn ysgol dda, lle gall pob plentyn gael addysg wych.

Cydnabyddir fod ieuchyd cyffredinol plentyn - gan gynnwys yr hyn y maent yn ei fwyta - yn eu blynyddoedd ffurfiannol yn cael effeithiau hir dymor enfawr. Felly bydd gwella'r nifer sy'n derbyn brechiadau plant, yn ogystal â chynyddu canran y plant a phobl ifanc sydd â phwysau iach a chynyddu lefelau gweithgarwch corfforol, yn cynrychioli blaenoriaeth allweddol i'r ddinas wrth symud ymlaen. Wedi'i alinio â hyn, bydd angen dull cryfach ar y cyd i gefnogi'r plant a'r bobl ifanc sy'n agored i niwed hynny sydd ag anghenion ieuchyd cymhleth. Mae hyn yn cynnwys y plant a'r bobl ifanc hynny sydd ag anabledd dysgu neu awtistiaeth. Mae ymgysylltu wedi nodi'r angen am wybodaeth hygrych a dealladwy, y gefnogaeth gywir ar yr adeg gywir, a thrawsnewidiadau llyfn rhwng gwasanaethau plant ac oedolion. Yn gysylltiedig â hyn bydd sicrhau bod cefnogaeth a gofal priodol ar waith i ofalwyr ifanc Caerdydd, gan gynnwys cymorth ieuchyd meddwl a chefnogaeth i'w haddysg.

Wrth edrych i'r dyfodol, bydd cefnogaeth ieuchyd meddwl yn gyffredinol yn ffurfio prif flaenoriaeth i Gaerdydd. Gyda disgwyl i gynnydd diweddar yn y galw barhau wrth i effaith hirdymor Covid-19 ar blant a'u teuluoedd ddod i'r amlwg, bydd cefnogi pobl ifanc i gyflawni eu potensial a bod yn wydn i bwysau bywyd modern yn ganolog i gynnal eu hymdeimlad o les. Yn ogystal â mynediad at wasanaethau ieuchyd meddwl, bydd mynediad at fannau chwarae, gweithgaredd corfforol a mannau gwyrdd a glas bioamrywiol yn chwarae rhan allweddol wrth gefnogi lles meddyliol.

Ar ben hynny, gan fod nifer y plant sy'n dod i ofal yn cynyddu o flwyddyn i flwyddyn, bydd helpu teuluoedd i aros gyda'i gilydd o'r pwys mwyaf wrth symud ymlaen, oherwydd mae canlyniadau i blant ar eu gorau pan fyddan nhw'n cael eu cefnogi i dyfu i fyny o fewn eu teuluoedd eu hunain. Bydd yn hanfodol felly bod partneriaid – gan gynnwys athrawon, ymarferwyr ieuchyd, Gweithwyr Cymdeithasol, Gweithwyr Ieuenctid, y Trydydd Sector ac ymarferwyr Blynyddoedd Cynnar – yn cydweithio i gyflawni dulliau cydgysylltiedig er mwyn galluogi'r sgysiaid cywir i ddigwydd ar yr adeg gywir, rhwng y bobl gywir. Mae hyn yn cynnwys datblygu dulliau arloesol yn gynnar o nodi'r rheiny sy'n agored i Brofiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod, gan roi ymateb amlasiantaethol, ataliol ar waith i gefnogi plant a theuluoedd cyn iddynt gyrraedd pwynt argyfwng.

Dyma pam y bydd hefyd yn hanfodol i weithio i barhau mewn partneriaeth i wella'r gwasanaethau i'r plant hynny sydd yn neu sydd wedi dod i mewn i'r system cyfiawnder ieuenctid, gan leihau nifer y plant sy'n dod i mewn i'r system a'r rhai sy'n aildroseddu drwy gyflawni'r 'Strategaeth Ein Dyfodol Ni i Gyd' o ran cyfiawnder ieuenctid. Mae hyn yn cynnwys mynd i'r afael â thrais ieuenctid difrifol drwy ddatblygu dull cadarn, integredig, wedi'i arwain gan ddata at wasanaethau cyhoeddus sy'n gweithio gyda phobl ifanc. O ddatblygu'r dull hwn o weithredu hawliau plant ymlaen bydd yn ofynnol datblygu dull cyfannol o atal plant rhag dod i'r system gyfiawnder a chefnogi pobl ifanc i fod mewn lle mwy diogel er mwyn gwneud dewisiadau bywyd gwell.

Blaenoriaethau ar gyfer Gwaith Partneriaeth:

Byddwn yn:

Ennill statws Dinas Sy'n Dda i Blant UNICEF, gan sicrhau bod gan bob plentyn a pherson ifanc eu llais wedi'i glywed a'i anghenion yn cael eu hystyried wrth gynllunio a darparu gwasanaethau cyhoeddus.

Datblygu dulliau arloesol yn gynnar o nodi'r rheiny sy'n agored i Brofiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod (PPNau), gan roi ymyriadau ataliol, amlasiantaethol ar waith i gefnogi plant a theuluoedd cyn iddynt gyrraedd pwynt argyfwng.

Datblygu dull 'dim drws anghywir' o iechyd meddwl, lles a chefnogaeth i blant a phobl ifanc, gwella gwasanaethau ataliol a chefnogi plant sy'n cyflwyno mewn trallod seicolegol aciwt.

Gwella nifer y plant sy'n derbyn brechiadau / imiwneiddio yng Nghaerdydd, yn enwedig yn y cymunedau / grwpiau economaidd-gymdeithasol mwyaf difreintiedig, trwy ddarparu dull wedi'i dargedu gan ddata.

Cynyddu canran y plant a phobl ifanc sydd â phwysau iach a chynyddu lefelau gweithgarwch corfforol, drwy gyflwyno'r Strategaeth Symud Mwy, Bwyta'n Dda.

Datblygu model gofal integredig ar gyfer plant a phobl ifanc sydd ag anghenion iechyd ac anabledd cymhleth.

Atal a lleihau troseddu gan blant a phobl ifanc drwy gyflawni'r Strategaeth Dyfodol Diogelach Gyda'n Gilydd dros gyfiawnder ieuencid.

Amddiffyn pobl ifanc sy'n agored i niwed rhag cael eu hecsbloetio a mynd i'r afael â thrais difrifol gan bobl ifanc drwy ddatblygu dull cadarn, integredig sy'n cael ei arwain gan ddata at wasanaethau cyhoeddus sy'n gweithio gyda phobl ifanc.

Gwella gwasanaethau, arferion, a chanlyniadau i bobl ifanc ag awtistiaeth, gan gynnwys llety, seibiant, a gwasanaethau dydd.

Gwella gwasanaethau, arferion, a chanlyniadau i bobl ifanc ag anabledd dysgu, gan gynnwys llety, seibiant, a gwasanaethau dydd.

Bodloni anghenion gofalwyr di-dâl, gan gynnwys gofalwyr ifanc, trwy gyhoeddi a gweithredu Siarter Gofalwyr Di-dâl Caerdydd a'r Fro.

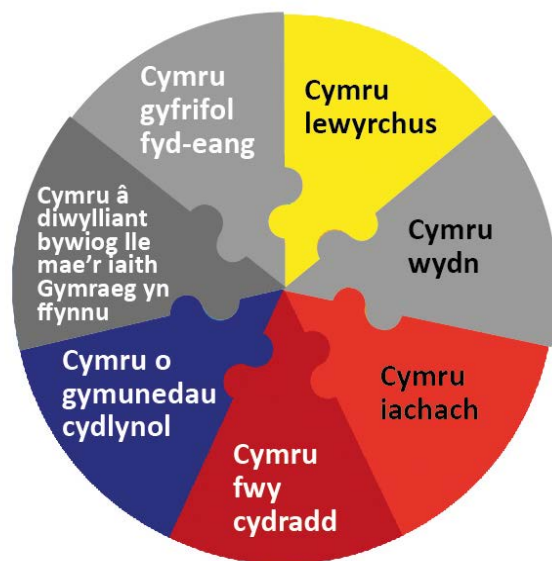

Mae Caerdydd yn Lle Gwych i Dyfu'n Hŷn

Cyflwyniad

Mae'r boblogaeth yng Nghaerdydd yn heneiddio, fel y mae ledled Cymru. Bydd y penderfyniadau a'r camau gweithredu sy'n cael eu cymryd nawr - mewn partneriaeth ar draws gwasanaethau cyhoeddus – yn hanfodol o ran helpu i gefnogi pobl i aros mewn iechyd da a byw yn annibynnol gartref wrth dyfu'n hŷn. Rhan allweddol o hyn fydd y ffocws parhaus ar gynllunio cydgyssylltiedig a darparu gwasanaethau integredig ar draws gwasanaethau cyhoeddus.

Mesur Cynnydd:

Dangosyddion canlyniad lefel dinesig y bydd y BGC yn ceisio effeithio arnynt

Canran y bobl 65+ oed a nododd fod eu hiechyd cyffredinol yn dda iawn neu'n dda

Canran y bobl +65 oed sydd â phwysau iach

Canran y bobl 65+ a nododd eu bod yn teimlo eu bod yn rhan o unrhyw benderfyniadau a wneir am eu gofal a'u cymorth

Canran y bobl 65+ oed a nododd eu bod wedi derbyn y wybodaeth neu'r cyngor cywir pan fo'i angen arnynt

Canran yr oedolion 65+ oed a nododd eu bod yn byw yn y cartref cywir iddyn nhw

Canran y bobl 65+ oed sy'n dweud eu bod yn unig.

Bodlonrwydd pobl hŷn ar fywyd

Caerdydd Heddiw

Mae dros 50,000 o ddinasyddion dros 65 oed yn byw yng Nghaerdydd, sy'n cyfrannu i bob ardal o fywyd yn y ddinas.

Mae disgwyliad oes yn cynyddu, ac mae'r ddinas wedi cydnabod yr angen i addasu os yw am gefnogi lles corfforol a meddyliol parhaus y boblogaeth hŷn. Dros y blynyddoedd diwethaf mae sylw wedi'i roi i gynllunio cymunedau mewn ffordd sy'n diwallu anghenion pobl hŷn, gan ddatblygu opsiynau tai sy'n galluogi pobl i fyw'n annibynnol, yn eu cartrefi a'u cymunedau eu hunain cyhyd ag y bo modd. Mae 86.7% o bobl hŷn (65+ oed) yn teimlo o ganlyniad eu bod yn byw mewn cartref sy'n cynnal eu lles orau, gyda bron i bedair rhan o bump yn teimlo eu bod yn cymryd rhan weithredol mewn penderfyniadau a weir am eu gofal a'u cymorth.

Er hynny, mae disgwyliad oes cynyddol hefyd wedi golygu bod nifer uwch o bobl yn dioddef o iechnyd gwael yn ddiweddarach mewn bywyd ac yn dibynnu ar hyd yn oed mwy o wasanaethau cyhoeddus. Mae pobl hŷn yn fwy tebygol o fod â chyflyrau hirdymor ac anghenion gofal cymhleth, ac angen aros yn yr ysbyty am hirach ac yn amlach. Gall materion hirsefydlog sy'n gysylltiedig ag oedi wrth ryddhau cleifion hŷn arwain yn arbennig at ganlyniadau iechnyd gwaeth a chynyddu anghenion gofal hirdymor, ac mae angen cydnabyddedig i gynyddu

capasiti gofal cymunedol i oedolion. At hynny gall iechnyd gwael ymysg pobl hŷn gyfrannu at fwy o allgáu cymdeithasol, sy'n gwahanu pobl hŷn oddi wrth eu cymunedau.

Yn ogystal â chynrychioli'r risg fwyaf i bobl hŷn y ddinas, mae pandemig Covid-19 wedi cynyddu unigrwydd ac unigedd pellach ar gyfer pobl o bob oedran, a chynyddu'r risg o bryder iechnyd, panig, ac iselder. Mae hefyd wedi tynnu sylw at bwysigrwydd gwasanaethau cyhoeddus i lawer o bobl hŷn yn y ddinas, yn enwedig y rhai sydd fwyaf agored i niwed. Er mwyn ymateb i her y pandemig, mae gwasanaethau wedi'u hail-lunio a mesurau gofal a chymorth ychwanegol wedi'u rhoi ar waith, gan fynd â gwaith partneriaeth ac integreiddio rhwng gwasanaethau iechnyd a gofal cymdeithasol y ddinas i lefel newydd.

Mae'r pwysau o ran galw a'r costau sy'n gysylltiedig â phoblogaeth sy'n heneiddio yn sylweddol felly, ac ni fyddant yn lleihau. Ochr yn ochr â hynny, mae'r DU yn parhau i wynebu prinder gweithwyr gofal a staff gofal iechnyd, gyda'r galw cenedlaethol yn rhagori ar y swyddi hanfodol hyn. Bydd dod o hyd i atebion i'r heriau hirdymor hyn yn golygu y bydd angen i'r gwasanaethau cyhoeddus weithio mewn partneriaeth agosach fyth i helpu pobl hŷn i gadw'n ddiogel, mor iach ac annibynnol â phosibl, ac i fyw bywydau sydd â gwerth, ystyr a phwrrpas.

Caerdydd Yfory

Rhagwelir y bydd poblogaeth sy'n heneiddio Caerdydd yn parhau i dyfu - dros y deng mlynedd nesaf, disgwylir y bydd cynnydd o 17.8% yn y rhai 65+, cynnydd o 9.2% yn y rhai 85+ a chynnydd o 5.9% yn y rhai 90+. Mae'n bwysig felly i'r ddinas ganolbwyntio ar greu amgylcheddau sy'n meithrin dulliau o heneiddio'n iach ac yn heini, gan ei gwneud yn bosibl i bobl barhau i aros yn eu cartrefi, cymryd rhan yn y gweithgareddau y maent yn eu gwerthfawrogi, a chyfrannu at eu cymunedau gyhyd â phosibl. Bydd atal unrhyw amser diangen a dreulir yn yr ysbyty yn parhau i fod yn hanfodol i'r agenda hon a bydd gweithio mewn partneriaeth agos yn hanfodol er mwyn symud ymlaen ag ymateb strategol, gan gynnwys sefydlu trefniadau asesu dros dro ar gyfer rhyddhau ac adfer y tu allan i'r ysbyty, sefydlu model ailallu ar y cyd o ofal, a defnyddio contractau bloc ar gyfer gofal yn y cartref.

Er mwyn sicrhau bod Caerdydd yn dod yn ddinas sydd wirioneddol yn dda i bobl hŷn, bydd angen galluogi pobl hŷn i gael llais yn y materion sy'n effeithio arnyh nhw, gyda chymorth wedi'i gyflwyno mewn lleoliadau sy'n seiliedig ar fro ac yn seiliedig ar yr hyn sy'n bwysig i'r unigolyn. Yn hanfodol i hyn fydd sicrhau bod y staff cywir, gyda'r sgiliau cywir, ar waith i ddarparu gofal a chefnogaeth o ansawdd da.

Ar ben hynny, er mwyn sicrhau bod pobl hŷn yn gallu parhau i aros yn eu cartrefi cyhyd ag y bo modd, mae'n bwysig bod y ddinas yn parhau i fod yn ymrwymedig i ddarparu tai fforddiadwy newydd yn benodol ar gyfer pobl hŷn. Mae hyn yn cynnwys llety hygyrch/ hyblyg sy'n caniatáu heneiddio mewn cymdogaethau cerddedadwy o fewn cyrraedd hawdd i wasanaethau a gweithgareddau lleol.

Wrth i'r boblogaeth hŷn dyfu, mae'n cael ei gydnabod y bydd anghenion yn parhau i newid - bydd poblogaeth hŷn gynyddol y ddinas yn arwain at fwy fyth o alw ar wasanaethau iechyd a gofal. Yn ogystal â'r galw ar wasanaethau oherwydd breuder ymysg pobl hyn a chyflyrau meddygol hir dymor, bydd nifer gynyddol o bobl hyn yn dioddef o broblemau iechyd cronig, megis dementia. Erbyn 2025, rhagwelir y bydd oddeutu 7,000 o bobl yn byw â demensia ledled Caerdydd a Bro Morgannwg; y dyhead yw i Gaerdydd felly fod yn Ddinas sy'n Deall Dementia. Fel rhan o'r uchelgais, mae'n hanfodol deall y ffordd orau o alluogi pobl sydd â dementia i fyw yn y gymuned. Hefyd, bydd yn rhaid i arferion asesu, diagnosio a chynllunio gofal gynnwys cydweithredu gwirioneddol gyda phobl hyn, eu gofawyr a'u teuluoedd, fel bod eu cynllun yn adlewyrchu'r hyn sy'n bwysig iddyn nhw ac yn cyflawni'r canlyniadau maent yn eu gwerthfawrogi.

Er mwyn mynd i'r afael ag unigedd cymdeithasol ac unigrwydd, mae angen i gymunedau lleol gael rhwydweithiau cymunedol hygyrch, lleol a chryf i gefnogi anghenion pobl hyn lle maen nhw'n byw. Gall galluogi pobl hŷn i chwarae rhan yn eu cymunedau, datblygu gwasanaethau a digwyddiadau pontio'r cenedlaethau, yn ogystal â gwella mynediad at weithgareddau cymunedol gefnogi pobl hŷn i aros yn actif a'u cysylltu mewn dinas sy'n gyfeillgar i oedran. Yn ogystal, bydd yn bwysig archwilio a datblygu ymhellach y potensial o ddatrysiadau digidol fel ffordd o leihau ynysigrwydd cymdeithasol – mae hyn yn cynnwys sicrhau bod gan breswylwyr fynediad rhwydd at offer sy'n briodol i'w hanghenion wrth iddynt dyfu'n hŷn.

Blaenoriaethau ar gyfer Gwaith Partneriaeth yng Nghaerdydd:

Byddwn yn:

Integreiddio gwasanaethau gofal a chymorth i alluogi pobl hŷn i fyw'n annibynnol ac yn iach yn eu cartrefi am gyn hired â phosib, yn ogystal ag atal amser diangen sy'n cael ei dreulio yn yr ysbyty.

Cyflawni'r Cynllun Gweithredu Dinas sy'n Dda i Bobl Hŷn, gan sicrhau y gall pobl hŷn fwynhau pob agwedd ar fywyd a'u bod yn cael cyfleoedd i gymryd rhan mewn gweithgareddau a digwyddiadau i wella eu lles ac i gyfoethogi eu bywydau.

Gweithio tuag at ddod yn Ddinas sy'n Deall Dementia sy'n helpu pobl sy'n byw gyda dementia a'u teuluoedd i ffynnu ac sy'n sicrhau bod gwasanaethau cyhoeddus a phenodol yn cael eu hail-lunio i ateb y galw presennol a'r galw yn y dyfodol. Mae hyn yn cynnwys cael llwybrau clir a chydlynus ar gyfer pobl sydd â diagnosis blaengar.

Taclo unigrwydd ac ynysu drwy ddatblygu ffyrdd y gellir adnabod a chefnogi cleifion unig.

“

Uchelgais Caerdydd... lle mae pobl hŷn yn cael eu grymuso, yn iach ac yn hapus

”

Cardiff Library
Llyfrgell Caerdydd

THE MILL

wagamama

wagamama

Cefnogi Pobl Allan o Dlodi

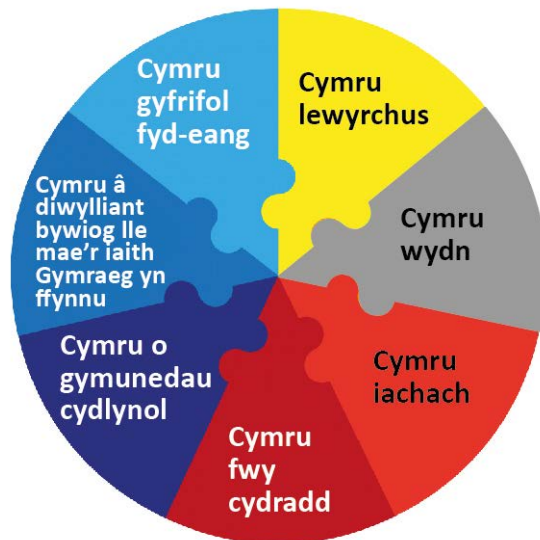

Cyflwyniad

Mae gan Gaerdydd economi gref. Mae lefelau diweithdra'n cymharu'n dda â Dinasoedd Craidd y DU a cheir ganddi'r ganran isaf ond un o blant sy'n byw ar aelwydydd di-waith allan o Awdurdodau Lleol Cymru. Fodd bynnag, mae bron i un rhan o bump o'i Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (ACEHiau) ar safle'r 10% mwyaf o incwm sydd wedi'u hamddifadu yng Nghymru, mae'r bwlch mewn disgwyliad oes iach rhwng ardaloedd lleiaf a mwyaf difreintiedig y ddinas wedi parhau i ehangu ac mae gwahaniaethau sylweddol yn lefelau cyrhaeddiad addysgol yn parhau. Ar ben hynny, yn wardiau mwy difreintiedig Caerdydd, mae ansawdd aer yn dlotach, mae llai o fynediad i fannau gwyrdd a cheir troseddau wedi'u canoli yn yr ardaloedd hyn.

Er mwyn cefnogi pobl allan o dlodi bydd angen gweithredu felly ar lawer o ffryntiau. Mae'r rhain yn cynnwys cynyddu cyfleoedd swyddi a swyddi sy'n talu o leiaf cyflog byw, paratoi pobl gyda'r sgiliau cywir ar gyfer y gweithle, gwella canlyniadau iechyd a chefnogi pobl sy'n cysgu ar y stryd oddi ar strydoedd y ddinas.

Mesur Cynnydd

Dangosyddion canlyniad lefel dinesig y bydd y BGC yn ceisio effeithio arnynt

Canran yr aelwydydd mewn tlodi (h.y. o dan 60% o'r incwm canolrifol) fesul Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Ganol (wedi costau tai)

Disgwyliad oes iach ar enedigaeth (gwrywaidd a benywaidd) gan gynnwys y bwlch rhwng y mwyaf a'r lleiaf difreintiedig (Dangosydd Cenedlaethol 2)

Canran y babis â phwysau geni isel (Dangosydd Cenedlaethol 1)

Canran yr oedolion sy'n bwyta 5 dogn neu fwy o ffrwythau a llysiau bob dydd

Canran yr oedolion sy'n actif am lai na 30 munud yr wythnos

Canran yr oedolion o oedran gweithio o bwysau iach, pobl 16 i 64 oed

Canran yr oedolion sy'n ysmygwyr ar hyn o bryd yn ôl clwstwr Meddygfa

Fforddiadwyedd Tai: Cymhareb pris tai i gyflog blynyddol gros canolrifol (ONS)

Cysgwyr stryd fesul 10,000 person

Tlodi bwyd: Amcangyfrifir bod canran yr unigolion yn y 6 mis blaenorol sy'n a) cael prydau llai na'r arfer neu hepgor prydau bwyd b) colli prydau bwyd i fforddio talu biliau c) yn llwglyd ond heb ei fwyta d) derbyn bwyd gan fanc bwyd neu elusen e) heb fwyta am ddiwrnod cyfan f) dim o'r rhain

Canran yr Aelwydydd mewn tlodi tanwydd

Caerdydd Heddiw

Mae Caerdydd wedi gweld twf economaidd sylweddol yn ystod y 30 mlynedd ddiwethaf. Fodd bynnag, mae'r patrymau tlodi ac anghydraddoldeb a ddaeth i'r amlwg genhedlaeth yn ôl yn parhau ac yn cael eu gwaethygu gan effaith pandemig Covid-19 a'r argyfwng costau byw.

Mae diweithdra yng Nghaerdydd yn gyffredinol yn isel o'i gymharu â Dinasoedd Craidd y DU, ac mae cyfradd hawlio budd-daliadau wedi dychwelyd i lefelau cyn y pandemig. Fodd bynnag, mae'r gyfradd yn amrywio'n sylweddol ar draws y ddinas gyda'r gyfradd cyfrif sy'n hawlio yn ward Adamsdown tua 12 gwaith yn uwch nag yn Llys-faen. Tra bod canran yr aelwydydd mewn tlodi perthnasol wedi disgyn ers 2016-17, mae Caerdydd yn dal ychydig uwchlaw cyfartaledd Cymru gyfan. Ac er mai Caerdydd sydd â'r ganran isaf ond un o blant sy'n byw mewn cartrefi di-waith ymhlith Awdurdodau Lleol Cymru, mae chwarter y plant o dan 16 oed yn byw mewn teuluoedd cymharol isel eu hincwm.

Mae lefelau tlodi ar draws y ddinas yn cyd-fynd ag anghydraddoldebau ieuchyd, trosedd ac addysgol, gyda thlodi wedi'i ganoli yn yr 'Arc Ddeheuol'. Mae dros draean (35.6%) o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is yr ardal hon, sydd â phoblogaeth o bron i 160,000 o bobl, ar restr y 10% o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru. Pe bai 'Arc Ddeheuol' Caerdydd yn un awdurdod lleol, dyma fyddai'r mwyaf difreintiedig o bell ffordd yng Nghymru.

Er bod lefelau ieuchyd cyffredinol i oedolion yn gymharol uchel, wrth gymharu'r rhai sy'n byw yn ardaloedd lleiaf a mwyaf difreintiedig y ddinas, mae gan Gaerdydd un o'r bylchau ehangaf mewn disgwyliad oes iach yng Nghymru. Mae'r rhai sy'n byw mewn tlodi ddwywaith yn fwy tebygol o fod yn ordew, yn llai tebygol o dderbyn brechiadau a sgrinio ac yn fwy tebygol o fod yn agored i ansawdd aer gwael. Yn ystod pandemig Covid-19, roedd yna fwy o risg i bobl o gefndiroedd tlotach fynd yn ddifrifol wael gyda'r afiechyd. Ay hynny, ledled Caerdydd, gan gynnwys yn ardaloedd tlotaf y ddinas,, mae'r rhan fwyaf o drigolion yn dweud nad yw un agwedd neu fwy ar eu ffordd o fyw yn iach, gan dynnu sylw at y ffaith bod angen gwaith sylweddol i annog newid mewn

ymddygiad i leihau lefelau afiachedd a marwolaeth cyn pryd y gellir eu hosgoi.

Mae cyrhaeddiad addysgol wedi gwella bob blwyddyn yng Nghaerdydd ers 2012 ac mae ysgolion Caerdydd bellach ymhlith y rhai sy'n perfformio orau yng Nghymru. Fodd bynnag, fel yn genedlaethol, mae bwlch sylweddol o hyd mewn cyrhaeddiad addysgol rhwng disgyblion o deuluoedd incwm isel a'r rheini o gefndiroedd mwy cefnog ac mae angen gwneud mwy i wella canlyniadau addysgol Plant sy'n Derbyn Gofal.

Mae lefelau trosedd hefyd yn amrywio ledled y ddinas ac yn uwch yn ne a dwyrain Caerdydd lle ceir crynodiadau o amddifadedd, gan effeithio ar ansawdd bywyd ac ieuchyd meddwl y rhai sy'n byw yn y cymunedau hyn. Mae Caerdydd wedi gostwng am y tro cyntaf mewn tair blynedd yn is na chyfartaledd Cymru o ran teimlo'n ddiogel wrth gerdded yn yr ardal leol ac wrth deithio. Mae pobl yn teimlo'n lleiaf diogel wrth gerdded yng nghanol y ddinas, yn enwedig pobl ag anabledd a menywod. At hynny, mae ymatebwyr sy'n byw yn ardaloedd mwyaf difreintiedig y ddinas yn fwy tebygol o deimlo'n annigol o gymharu â'r rhai sy'n byw yn ardaloedd lleiaf difreintiedig y ddinas.

Fel Dinas Cyflog Byw, mae cynnydd sylweddol wedi'i wneud wrth godi pobl allan o dlodi yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Yn dilyn y pandemig, bu gostyngiad dramatig hefyd yn y niferoedd o bobl sy'n cysgu ar y stryd ar strydoedd Caerdydd gyda chyflwyniad yr agwedd 'Dim Mynd Nôl' tuag at ddigartrefedd. Fodd bynnag, mae'r cynnydd hwn dan fygythiad oherwydd argyfwng costau byw a fforddiadwyedd tai. Er bod Caerdydd yn safle isel ymhlith Dinasoedd Craidd y DU o ran aelwydydd sy'n profi tlodi bwyd, amcangyfrifir bod 1 o bob 10 aelwyd yn dweud eu bod yn sgipio neu'n lleihau maint prydau bwyd neu'n chwilio am gymorth allanol. Tai yng Nghaerdydd yw'r ail leiaf fforddiadwy ymhlith Dinasoedd Craidd y DU, ychydig y tu ôl i Fryste; mae costau eiddo ychydig dros saith gwaith a hanner yr enillion blynyddol gros cyfartalog. Wrth i'r argyfwng costau byw barhau, bydd tlodi bwyd a thanwydd yn codi gyda rhai o'r rhai mwyaf bregus mewn cymdeithas, y rhai ar incwm isel a phobl hŷn, yn gorfod gwneud y dewis rhwng 'gwres neu fwyta'.

³ Er bod cyflwyno fframwaith perfformiad cenedlaethol newydd yn golygu nad oes data cymharu cenedlaethol o flwyddyn i flwyddyn ar gael, mae perfformiad cyffredinol ysgolion Caerdydd wedi dangos gwelliant nodedig dros y pum mlynedd diwethaf. Ceir tystiolaeth o hyn yng ngoleuni canlyniadau arolwg Estyn, categoraiddio cenedlaethol a chyrhaeddiad ar draws pob cyfnod allweddol o addysg o gymharu â Chonsortium Canolbarth y De (CCD) a chyfartaleddau cenedlaethol

Caerdydd Yfory

Mae mynd i'r afael â thlodi ac annhegwch yn ganolog i wella iechyd a lles. Mae'r pandemig wedi cael effaith sylweddol ar yr economi ac wedi dyfnhau'r annhegwch presennol ymhellach. I gau'r bwloch, mae angen adferiad economaidd sy'n sicrhau twf cynhwysol, mynediad at swyddi da gyda chyfleoedd i ddilyniant, parhau i fuddsoddi mewn addysg a chefnogaeth i bobl ifanc i fyd gwaith, a chyflymiad yn y ddarpariaeth o dai fforddiadwy. Cyn bwysiced bydd mynd i'r afael ag annhegwch iechyd a'r argyfwng costau byw fwyaf brys.

Er mwyn sicrhau twf cynhwysol bydd angen sicrhau buddsoddiad mewn seilwaith a swyddi sydd o fudd i ardaloedd mwy difreintiedig y ddinas a chefnogi'r rhai mewn tlodi a'r rhai sydd wedi'u heffeithio gan y pandemig i gael gwaith, addysg neu hyfforddiant. Yn benodol, yn wyneb yr argyfwng costau byw, bydd angen hyrwyddo menter Cyflog Byw, gan annog pob cyflogwr i dalu'r Cyflog Byw Gwirioneddol nid yn unig yng Nghaerdydd ond ar draws Prifddinas-Ranbarth Caerdydd. Yn hanfodol, bydd angen i gyflogwyr weithio'n agos gydag ysgolion a gwasanaethau i mewn i waith i sicrhau bod y gefnogaeth a'r hyfforddiant priodol yn cael ei roi ar waith i ateb y sgiliau yn y galw.

Yr hyn sy'n allweddol i fynd i'r afael ag annhegwch iechyd fydd atal. Mae canlyniadau iechyd unigolyn yn cael eu heffeithio gan y 1000 diwrnod cyntaf o fywyd ac, i mewn i oedolaeth, eu dewisiadau ffordd o fyw a'r amgylchedd y maent yn byw ynddo. Bydd angen dull system gyfan felly sy'n blaenoriaethu ac yn ymhelaethu pwysigrwydd atal trwy gydol y cwrs bywyd a mynd i'r afael â ffactorau a fydd yn cael eu

gwaethygu gan newid hinsawdd fel fforddiadwyedd bywyd iach ac ansawdd aer. Mae cynllun 'Symud Mwy Bwyta'n Dda' Caerdydd a'r Fro ar gyfer mynd i'r afael â gordewdra, yn ogystal ag annhegwch iechyd, yn rhoi'r fframwaith ar gyfer hyn. Dan y cynllun hwn, bydd strategaethau partner allweddol sy'n ymwneud â phwysau iach, bywyd, teithio llesol, gweithgarwch corfforol a mynediad at fannau gwyrdd a glas yn cyd-fynd yn agos â datblygu dulliau arloesol a arweinir gan ddata at atal. Bydd y blaenoriaethau'n cynnwys imiweiddio plant, sgrinio, gordewdra ac ansawdd aer.

Mae'r argyfwng costau byw yn her sylweddol sy'n arwain at lefelau cynyddol o dlodi bywyd a thanwydd. Mae newid yn yr hinsawdd yn debygol o effeithio ar fforddiadwyedd bywyd hefyd, gydag effeithiau ar gynnyrch cnydau yn arwain at gynydd mewn prisiau bywyd. Bydd hyn hefyd yn effeithio ar iechyd pobl sy'n byw mewn tlodi neu aelwydydd ag incwm isel gan y gallai allyriadau CO2 uwch effeithio ar werth maethol rhai cnydau ac felly'r gallu i gael gafael ar fwyd iach. Ynghyd â darparu'r Cyflog Byw Gwirioneddol, bydd ateb yr her costau byw felly yn gofyn am newidiadau sylfaenol er mwyn cyrchu a chynhyrchu bywyd er mwyn cadw costau i lawr. Mae partneriaeth bywyd lleol Caerdydd, Bwyd Caerdydd, yn dwyn ynghyd dros 200 o bartneriaid i fynd i'r afael â'r materion hyn. Gallai'r argyfwng costau byw hefyd arwain at gynydd mewn digartrefedd. Yn ogystal â chyflymu'r gwaith o gyflwyno rhaglen dai fforddiadwy y ddinas, bydd angen i wreiddio dull 'Dim Mynd Nôl' y ddinas tuag at ddigartrefedd fod yn flaenoriaeth, gan weithio mewn partneriaeth i gefnogi a chynorthwyo pobl sy'n cysgu ar y stryd i gael mynediad i lety a symud tuag at fyw'n annibynnol cyn gynted â phosib. Bydd hyn yn cynnwys darparu dull sy'n seiliedig ar drawma, sy'n seiliedig ar iechyd y cyhoedd, i gefnogi'r rhai sy'n agored i niwed, yn enwedig y rhai sydd â ffyrdd o fyw ar y stryd.

Blaenoriaethau ar gyfer Gwaith Partneriaeth yng Nghaerdydd:

Byddwn yn:

Cynyddu nifer y cyflogwyr Cyflog Byw achrededig ar draws y ddinas.

Datblygu dulliau arloesol ac a arweinir gan ddata i fynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd ac atal ymhelaethu yn sgil y pandemig a'r argyfwng costau byw presennol, gan gynnwys:

- Gwella cyfraddau brechu ac imiwneiddio plant yng Nghaerdydd,
- Gwella nifer y bobl sy'n defnyddio sgrinio'r coluddyn

Cynyddu canran y bobl sydd â phwysau iach a chynyddu lefelau gweithgarwch corfforol, yn enwedig yn y cymunedau mwy difreintiedig, trwy gyflwyno'r Strategaeth Symud Mwy, Bwyta'n Dda 2020-2023.

Gwella gofal diwedd oes i bob oed.

Adeiladu ar lwyddiant dull 'Dim Mynd Nôl' Caerdydd tuag at gysgu ar y stryd, drwy ddatblygu dull sy'n seiliedig ar drawma, sy'n seiliedig ar iechyd y cyhoedd, i effeithio'n gadarnhaol ar fywydau pobl fregus, yn enwedig y rhai sydd â ffordd o fyw ar y stryd.

Cydweithio i fynd i'r afael â digartrefedd, gan ganolbwyntio ar ddarparu opsiynau tai cynaliadwy a fforddiadwy ar draws y ddinas i ddiwallu'r lefelau cynyddol o angen tai aciwt, gan gynnwys i'r rhai sydd angen tai penodol gyda chymorth.

Cymunedau Diogel, Hyderus a Grymus

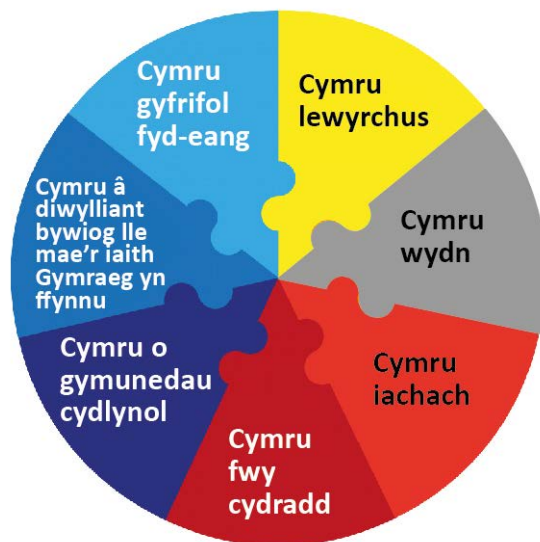

Cyflwyniad

Mae'r pandemig wedi amlygu pwysigrwydd cymunedau diogel, hyderus a grymusol wrth i unigolion a sefydliadau ddod at ei gilydd i gefnogi ei gilydd a'r rhai mwyaf bregus mewn cymdeithas trwy'r argyfwng.

Mae cymunedau cryf, cydlynol a gwydn hefyd yn adnodd hanfodol ar gyfer mynd i'r afael â llawer o'r materion y mae dinasoedd yn eu hwynebu heddiw megis cynyddu mudo byd-eang, poblogaeth hŷn sy'n tyfu, newid yn yr hinsawdd ac argyfyngau iechyd posibl yn y dyfodol.

Mae cynnwys cymunedau wrth wneud penderfyniadau a grymuso cymunedau i gyfrannu at wneud gwahaniaeth wrth wraidd gwella lles.

Mesur Cynnydd:

Dangosyddion canlyniad lefel dinesig y bydd y BGC yn ceisio effeithio arnynt

Bod pobl yn cytuno eu bod yn perthyn i'r ardal; bod pobl o wahanol gefndiroedd yn dod ymlaen yn dda gyda'i gilydd; a bod pobl yn trin ei gilydd â pharch (Dangosydd Cenedlaethol 27)

Canran sy'n gallu dylanwadu ar benderfyniadau sy'n effeithio ar eu hardal leol (Arolwg Cenedlaethol)

Pobl yn teimlo'n ddiogel (yn eu cartrefi, wrth gerdded yn eu hardal leol, ac wrth deithio) (Arolwg Cenedlaethol)

Cyfran y troseddwyd sy'n aildroseddu (oedolion a phobl ifanc) ar y cyfan dros y flwyddyn ddiwethaf

Canran y cleientiaid sy'n defnyddio gwasanaethau camddefnyddio sylweddau a adroddodd welliant yn eu hansawdd bywyd

Cyfraddau gwirfoddoli

Caerdydd Heddiw

Mae Caerdydd yn ddinas ddiogel. Mae troseddu wedi parhau i ostwng dros yr 20 mlynedd diwethaf ac mae ganddi'r gyfradd troseddau isaf o Ddinasoedd Craidd y DU. Mae ganddi hefyd y gyfradd isaf o Drais yn erbyn y person a'r ail gyfradd isaf ar gyfer Difrod Troseddol. Fodd bynnag, Caerdydd sydd â'r drydedd gyfradd troseddu uchaf fesul mil o'r boblogaeth o blith Awdurdodau Lleol Cymru, y tu ôl i ardaloedd dinesig Casnewydd a Wrecsam. Ar ben hynny, mae lefelau troseddau'n amrywio ar draws y ddinas fel y mae canfyddiadau o ddiogelwch. Mae pobl yn teimlo 'n lleiaf diogel wrth deithio neu gerdded yng nghanol y ddinas wedi iddi dywyllu ac mae'r rhai sy'n byw yn ardaloedd mwyaf difreintiedig y ddinas yn fwy tebygol o deimlo'n annïogel o gymharu â'r rheiny sy'n byw yn y lleiaf difreintiedig.

Mae cynnydd sylweddol wedi'i wneud o ran lleihau lefelau ymddygiad gwrthgymdeithasol, gan ostwng bron i draean ers 2016/17. Serch hynny, Caerdydd sydd â'r gyfradd uchaf o holl Awdurdodau Lleol Cymru, gyda mannau poblogaidd o ymddygiad gwrthgymdeithasol wedi'u canoli yn 'Arc Ddeheuol' y ddinas. Caerdydd sydd hefyd â'r gyfradd uchaf o aildroseddu yng Nghymru, er bod y cyfraddau aildroseddu ymhlith pobl ifanc wedi gostwng yn raddol dros y blynyddoedd diwethaf i fod yn sylweddol is na chyfartaledd Cymru ac ychydig yn uwch na chyfartaledd y DU. Ac, er bod Caerdydd yn ddinas ddiogel i'r mwyafrif llethol, mae nifer fach o bobl - yn enwedig menywod a phlant - yn dioddef o drais, cam-drin ac ecsplotio. Mae'n debygol y bydd cyfnodau clo a chyfyngiadau Covid-19 wedi arwain at dan-adrodd am drais domestig ac anawsterau iechyd meddwl.

Mae Caerdydd yn ddinas amrywiol. Yn ogystal â bod yr awdurdod mwyaf amrywiol yng Nghymru, gyda 15 % o'r boblogaeth yn perthyn i grŵp o leiafrifoedd ethnig, mae ei phoblogaeth ifanc yn dod yn fwyfwy amrywiol gyda 22.4 % rhwng 0 a 19 oed o gefndir lleiafrifoedd ethnig. Mae hefyd yn ddinas gydlynol gyda dros ddwy ran o dair o'r ymatebwyr i'r Arolwg Cenedlaethol diweddaraf yn cytuno, lle maen nhw'n byw, fod pobl o wahanol gefndiroedd yn dod ymlaen yn dda gyda'i gilydd ac mae pobl yn trin ei gilydd gyda pharch. Fodd bynnag, mae bwlch o fewn y ddinas, gyda phobl o'r cymunedau mwyaf difreintiedig yn llai tebygol o gytuno. Mae Caerdydd hefyd yn ddinas gynhwysol sydd wedi cefnogi ceiswyr lloches a ffoaduriaid i ymgartrefu yng Nghymru dros y ddau ddegawd diwethaf a chwarae rhan arweiniol yn rhaglen Dinas Gynhwysol y DU. Bydd y berthynas gref rhwng ac o fewn cymunedau'r ddinas a'r gefnogaeth y gallant ei rhoi i'r rhai sy'n cyrraedd ceisio noddfa yn dod yn fwyfwy pwysig, gyda mudo byd-eang i gynyddu oherwydd digwyddiadau rhyngwladol ac effeithiau newid yn yr hinsawdd a bygythiad parhaus terfysgaeth.

Fel y dangoswyd yn ystod y pandemig, mae gwirfoddoli'n chwarae rhan ganolog mewn lles cymunedol, cydlynad a gwydnwch yn wyneb newid. Mae'n darparu ymdeimlad o bwrpas, yn grymuso unigolion a chymunedau i gefnogi ei gilydd i wneud gwahaniaeth, ac yn lleddfu unigrwydd trwy ffurfio cysylltiadau cymdeithasol. Gydag ychydig dros chwarter y bobl yng Nghaerdydd yn cymryd rhan mewn gwirfoddoli, mae gan y ddinas ymdeimlad cryf o ddyletswydd ddinesig a gyda dros 1,000 o bobl yn ymateb i'r alwad i helpu'r rhai mwyaf agored i niwed ar ddechrau Covid-19, mae'r ddinas mewn sefyllfa dda i adeiladu ar hyn i wynebu'r heriau sy'n wynebu ei chymunedau megis diwallu anghenion poblogaeth hŷn sy'n tyfu a'r argyfwng costau byw.

Mae cymunedau hyderus
a grymus wrth wraidd lles

Caerdydd Yfory

Bydd adeiladu cymunedau diogel, hyderus a gwydn yn dibynnu ar ddeall achosion troseddu a chymryd camau ataliol; gweithio fel un gwasanaeth i ymyrryd ar y cyfle cyntaf i warchod pobl rhag niwed; a grymuso cymunedau i fynd i'r afael â materion lleol a gwneud y cysylltiadau sy'n darparu cymunedau cryf a chydlynol.

Mae angen dull system gyfan er mwyn lleihau trais yn economi'r nos, troseddu difrifol a threfnus a thrais yn erbyn y person o bob math. Bydd hyn yn cynnwys mabwysiadu dull iechyd cyhoeddus o ddeall trais a defnyddio'r dystiolaeth i ddatblygu ymyriadau sy'n mynd i'r afael â'i achosion sylfaenol. Bydd hefyd yn cynnwys rhannu gwybodaeth rhwng yr holl bartneriaid, gan gynnwys yr heddlu, iechyd a'r Trydydd Sector i adnabod materion sy'n dod i'r amlwg ac i roi atebion aml-asiantaethol dan arweiniad tystiolaeth ar lefel leol.

Bydd cymryd camau prydlon a chynaliadwy i fynd i'r afael ag ymddygiad gwrthgymdeithasol a materion diogelwch cymunedol lleol yn gofyn am weithio ar y cyd ar draws gwasanaethau sy'n galluogi cyflwyno mesurau diogelwch cymunedol dargyfeiriol ac ataliol yn gyflym. Bydd hyn yn cael ei gyflawni drwy adeiladu ar lwyddiant Grŵp Datrys Problemau Caerdydd, gan dargedu adnoddau wrth i faterion godi ac at fannau poblogaidd o droseddau hysbys ac ymddygiad gwrthgymdeithasol er mwyn lleihau ofn troseddu ac yn ei dro gwella bywydau trigolion.

Bydd grymuso cymunedau yn allweddol er mwyn ymateb i lawer o'r heriau y mae'r ddinas yn eu hwynebu ar hyn o bryd a rhai cenedlaethau'r dyfodol. Mae'r rhain yn cynnwys galw cynyddol ar wasanaethau cyhoeddus, newid yn yr hinsawdd, annhegwch iechyd a lefelau cynyddol o unigrwydd cymdeithasol oherwydd poblogaeth hyn sy'n tyfu. Bydd cymunedau sydd wedi'u grymuso hefyd yn hanfodol i gydlynid, gan gefnogi pobl sy'n cael trafferth gyda chostau byw ac ymateb i argyfyngau iechyd yn y dyfodol. Bydd helpu cymunedau i gael mynediad i'r gwasanaeth priodol y tro cyntaf yn helpu i wynebu'r her ariannol sy'n wynebu gwasanaethau cyhoeddus rheng flaen. Bydd cynnwys cymunedau wrth ddatblygu a darparu

gwasanaethau yn sicrhau bod y gwasanaethau hyn yn diwallu eu hanghenion. O ystyried twf y ddinas a'r pwysau ar wasanaethau cyhoeddus, mae'n bwysicach nag erioed i gymunedau a phreswylwyr deimlo y gallant gyfrannu at y gwaith o lunio'r ddinas a'r gwasanaethau maent yn eu defnyddio. Ar ben hynny, bydd harneisio gwybodaeth leol arweinwyr cymunedol a phŵer gwirfoddoli yn darparu'r rhwydweithiau cymorth sy'n angenrheidiol i gefnogi a datblygu gwasanaethau ar lefel gymunedol. Bydd cynnal y rhwydweithiau hyn hefyd yn ganolog i les a chydlynid diwylliannol sy'n arwain at gymunedau cryf a gwydn.

Gan amddiffyn y rhai mwyaf agored i niwed yn ein cymunedau rhag cam-drin, ecsbloetiaeth, effeithiau camddefnyddio sylweddau a phob math o eithafiaeth a radicaleiddio fydd nid yn unig angen gweithio mewn partneriaeth agos ond datblygu diogelu cydestunol i ddeall y materion sy'n wynebu unigolyn, teulu neu gymuned. Bydd hyn yn golygu rhannu deallusrwydd rhwng sefydliadau ond hefyd sicrhau bod gan y rhai sy'n gweithio ac sy'n byw mewn cymunedau y gallu a'r hyder i adnabod ac adrodd arwyddion niwed. Bydd hyn yn galluogi darlun cynhwysfawr o gyswllt unigolyn â gwasanaethau a pherthnasoedd y tu allan i'r uned deuluol i'w dwyn ynghyd, gan gydnabod bod y berthynas y mae pobl yn ei ffurfio yn eu cymdogaethau, ysgolion ac ar-lein yn gallu cynnwys trais a cham-drin. Bydd hefyd yn cefnogi cyflawni ymagwedd sy'n seiliedig ar drawma ac ar iechyd y cyhoedd i gael effaith gadarnhaol ar fywydau pobl sy'n agored i niwed, yn enwedig y rhai sydd wedi arfer byw ar y stryd.

Bydd Caerdydd yn parhau i arwain fel Dinas Noddfa wrth groesawu ffoaduriaid a cheiswyr lloches i adeiladu bywydau newydd a sicrhau bod Cymru yn gartref iddyn nhw. Mewn ymateb i argyfyngau fel Wcráin a'r potensial o ran symud pobl oherwydd newid hinsawdd, bydd gofyn i gydweithio'n agos, yn lleol, yn rhanbarthol ac yn genedlaethol, ddarparu mynediad i'r gwasanaethau llety, iechyd, cyflogaeth a chynghor arbenigol sydd eu hangen. Bydd angen gweithio gyda chymunedau a grymuso cymunedau i gefnogi newydd-ddyfodiaid i gymryd rhan yn llawn ym mywyd economaidd, cymdeithasol a diwylliannol y brifddinas hefyd i barhau i adeiladu cymunedau cryf a chydlynol.

Blaenoriaethau ar gyfer Gwaith Partneriaeth yng Nghaerdydd:

Byddwn yn:

Ymateb i'r Ddyletswydd Atal Trais Difrifol statudol newydd, a ategir gan ddull iechyd cyhoeddus o leihau trais yn gyffredinol.

Mynd i'r afael â phob math o drais yn erbyn menywod a merched, cam-drin domestig a thrais rhywiol, a chymryd camau i gryfhau'r cymorth sydd ar gael i ddioddefwyr, gan gynnwys cytuno ar strategaeth Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol erbyn mis Mawrth 2023.

Gweithio mewn partneriaeth i adnabod bregusrwydd ac atal niwed yn economi'r nos.

Diogelu'r sawl mewn perygl o ecsploetio a'r rhai sydd wedi dioddef trosedd. Mae hyn yn cynnwys gwreiddio dull cyd-destunol o ddiogelu ar draws Caerdydd.

Amharu ar y cyflenwad anghyfreithlon o sylweddau yn ein cymunedau i atal a diogelu plant ac oedolion agored i niwed rhag cael eu hecsbloetio, esgeuluso a cham-drin a lleihau troseddau treisgar.

Lleihau - ac atal yn y pen draw - niwed iechyd a lles o gamddefnyddio sylweddau, gan ganolbwyntio ar atal ac adnabod defnydd niweidiol o alcohol yn gynnar a datblygu dulliau diogel amgen i bobl sy'n camddefnyddio sylweddau mewn mannau cyhoeddus.

Gweithredu strategaeth gwrthderfysgaeth CONTEST a gweithio mewn partneriaeth i ymateb i ofynion y Ddyletswydd AMDDIFFYN newydd.

Creu cymunedau mwy gwydn drwy ehangu'r dull datrys problemau amlasiantaethol wedi'i dargedu ar gyfer mannau lle ceir problemau ymddygiad gwrthgymdeithasol.

Sefydlu dull partneriaeth er mwyn lleihau nifer y bobl hŷn sy'n dioddef twyll.

Parhau i gyflwyno'r achos i Lywodraeth San Steffan am arian ychwanegol a mwy cynaliadwy i dalu am gost plismona'r brifddinas, fel sy'n wir ym mhrifddinasoedd eraill gwledydd Prydain.

Croesawu a chefnogi ffoaduriaid a cheiswyr lloches i adeiladu bywyd newydd yng Nghaerdydd, gan gynnwys parhau i arwain yr ymateb lleol i argyfyngau Wcráin ac Affganistan.

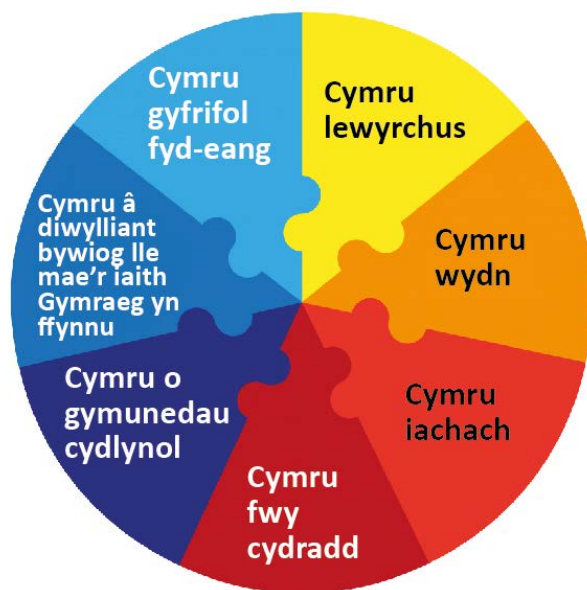
Prifddinas sy'n Gweithio Dros Gymru

Cyflwyniad

Mae economi Caerdydd yn chwarae rôl allweddol o ran creu swyddi a denu buddsoddiad i Gymru, mae'n gartref i chwaraeon, gwleidyddiaeth, cerddoriaeth a chelfyddydau Cymru, yn cynnal digwyddiadau chwaraeon a diwylliannol rhyngwladol mawr, ac yn cynnig gwasanaethau cyhoeddus arbenigol i bobl y Brifddinas-ranbarth ehangach.

Bydd angen parhau i gyflawni dros bobl Cymru drwy ddenu cwmnïau newydd ac arloesol i Gaerdydd i wella cynhyrchiant, buddsoddi mewn isadeiledd, diwylliant a chwaraeon, ynghyd â chreu swyddi mwy a gwell sydd o fudd i bob cymuned a newid i economi wyrddach i ateb her newid yn yr hinsawdd.

Mesur Cynnydd:

Cyfradd ddiweithdra'r boblogaeth 16+ oed sy'n economaidd weithgar
GYG y pen
Incwm Gwario Gros Aelwyd y pen
Cyflogeion gyda thâl bob awr sy'n is na'r cyflog byw
Canran y boblogaeth rhwng 16 a 64 oed sydd â chymwysterau NVQ4+ (lefel gradd neu gyfwerth)
Aethoch chi i ddigwyddiad celfyddydol yn ystod y flwyddyn ddiwethaf? Ydych chi wedi ymweld â lleoliad hanesyddol yn ystod y flwyddyn ddiwethaf? Aethoch chi i amgueddfa yn ystod y flwyddyn ddiwethaf?
Siaradwyr Cymraeg

Caerdydd Heddiw

Caerdydd yw pwerdy economaidd Cymru, yn gwneud cyfraniad allweddol at greu swyddi a chyfoeth i bobl y ddinas a'r ddinas-ranbarth ehangach. Mae Caerdydd yn cyfrif am 18% o Werth Ychwanegol Crynswth Cymru ac mae Prifddinas-ranbarth De-ddwyrain Cymru hefyd yn creu dros hanner cynnyrch economaidd Cymru. Mae hyn yn bennaf oherwydd sgiliau, gwybodaeth ac arbenigedd y bobl a'r busnesau sy'n byw a gweithredu yn y brifddinas. Mae sgiliau lefel uchel yn uwch na'r cyfartaledd ac mae nifer yr oedolion heb sgiliau yn isel. Mae gan y ddinas hefyd bresenoldeb prifysgol cryf, gyda thair prifysgol, sy'n gartref i arbenigedd ymchwil sy'n arwain y byd.

Er bod gan Gaerdydd y blociau adeiladu ar gyfer economi gystadleuol, mae cynhyrchiant dal y tu ôl i nifer o ddinasoedd blaenllaw'r DU, sydd yn ei dro'n effeithio ar enillion. Er hynny mae nifer y cyflogwyr sy'n talu'r Cyflog Byw Gwirioneddol yng Nghaerdydd wedi cynyddu'n sylweddol yn ystod y blynedd diwethaf; Caerdydd sydd â'r ganran isaf o swyddi sy'n talu llai na'r Cyflog Byw yng Nghymru ac mae ymhlith yr isaf o'r Dinasoedd Craidd.

Mae lefelau diweithdra cyffredinol yng Nghaerdydd yn isel, ond mae hyn yn amrywio'n sylweddol ar draws y ddinas: Roedd canran y bobl o oedran gweithio a oedd yn hawlio budd-daliadau sy'n gysylltiedig â diweithdra yn gymharol sefydlog rhwng 2016 a 2018, cyn gostyngiad graddol dros y ddwy flynedd ganlynol. Fodd bynnag, ym mis Ebrill 2020, dechreuodd hawliadau gynyddu'n sydyn, gan gyd-

daro â dechrau'r pandemig. Ers hynny mae'r gyfradd wedi gostwng ond mae'n parhau fymryn yn uwch na lefelau cyn y pandemig. Ar ben hynny, mae cyfradd hawlio budd-daliadau Caerdydd yn datgelu problem barhaus gydag anghydraddoldeb gofodol yng Nghaerdydd, gyda chyfraddau'n sylweddol uwch yn y pumed ran fwyaf difreintiedig o'r boblogaeth. Mae canran y rhai sy'n hawlio budd-dal diweithdra yn Adamsdown tua 12 gwaith yn uwch nag yn Llys-faen.

Cynnig chwaraeon a hamdden Caerdydd, yn ogystal â'i sîn ddiwylliannol a'i diwydiant croeso a manwerthu, yw rhai o'r prif bethau sy'n denu trigolion ac ymwelwyr fel ei gilydd, ac mae ganddynt oll ran hanfodol i'w chwarae yn llwyddiant economaidd y ddinas a'i lles diwylliannol a chymdeithasol. Mae'r sectorau hyn i gyd wedi cael eu heffeithio gan y pandemig ac maent i gyd wedi cael eu rhoi yng nghanol ymdrechion adfer wrth symud ymlaen, gan groesawu'r rôl y mae pob sector yn ei chwarae wrth siapia canol y ddinas. Er bod nifer yr ymwelwyr wedi gostwng yn sylweddol oherwydd y pandemig mae arwyddion bod adferiad wedi'r pandemig.

Fodd bynnag, bydd canol y ddinas yn parhau i wynebu heriau. Gyda pharhad gweithio hybrid, mae'n annhebygol y bydd cynifer o weithwyr swyddfa yn dychwelyd i ganol y ddinas a bydd y symud tuag at siopa ar-lein yn debygol o barhau. Fodd bynnag, mae hyn yn gyfle i ailddychmygu canol y ddinas fel tirwedd newydd gyda digwyddiadau diwylliannol, gofodau a phrofiadau sy'n dod â phobl at ei gilydd wrth greu gofod pwrpasol ar gyfer canolbwyntio busnesau gwerth uchel.

Caerdydd Yfory

Bydd dinasoedd yn parhau i fod yn ganolfannau cyflogaeth o bwys cenedlaethol. Er y bydd gweithio gartref ac ystwyth yn effeithio ar sut mae dinasoedd yn cael eu defnyddio gan fusnesau a gweithwyr, a bydd yn rhaid i ganol dinasoedd addasu i'r newid i fanwerthu ar-lein, bydd crynhoi, arloesi a chreadigrwydd yn parhau i sbarduno twf economaidd a swyddi. Fel dinas graidd Cymru, bydd Caerdydd yn parhau i chwarae rhan flaenllaw yn economi Cymru ar ôl Covid, gan sicrhau ffyniant economaidd - nid yn unig i drigolion Caerdydd, ond i bobl Cymru. Bydd hyn yn golygu gweithio gyda phartneriaid – ar draws pob sector – i ddarparu economi gryfach, tecach a mwy gwyrdd.

Er mwyn ymateb i heriau'r pandemig a chynyddu cynhyrchiant, mae angen cynnal ffocws ar ddarparu mwy o swyddi gwell. Mae parhau i weithredu'r Cyflog Byw Gwirioneddol ar draws y sectorau cyhoeddus a phreifat yn parhau i fod yn hanfodol i hyn - nid yn unig y mae'r Cyflog Byw Gwirioneddol yn helpu pob gweithiwr unigol, ond mae hefyd yn helpu busnesau lleol drwy gadw incwm ychwanegol o fewn y ddinas.

Gan edrych ymlaen, bydd yr adferiad economaidd yn arw, gyda rhai sectorau'n parhau i gael eu heffeithio gan y pandemig, yn enwedig y sectorau hynny –megis lletygarwch a manwerthu – sydd fel arfer yn cyflogi pobl ifanc, menywod a phobl o gefndir lleiafrif ethnig. At y dyfodol, bydd angen i'r ddinas ganolbwyntio ar fuddsoddi mewn hyfforddiant sgiliau a chefnogi pobl ifanc, menywod a gweithwyr a ddisodlwyd gan y pandemig i mewn i

waith, gan wneud yn siŵr y bydd y gefnogaeth hon ar gael i gymunedau lleiafrifol ethnig er mwyn mynd i'r afael â'r bwlch mewn gweithgaredd economaidd a chyflogaeth. Mae hyn yn cynnwys sicrhau bod sgiliau'n cyd-fynd ag uchelgais y ddinas ar gyfer adferiad llewyrchus, gwyrdd a chyfartal. Bydd denu mewnfuddsoddiad i greu swyddi yn niwydiannau gwerth-uchel y dyfodol –gan gynnwys yr economi werdd- yn ogystal â chreu swyddi hygyrch o ansawdd da ar draws cymunedau Caerdydd i wella lles economaidd a chymdeithasol hefyd yn parhau i fod yn hanfodol.

Bydd yn hanfodol bod Caerdydd yn ymateb i'r heriau hyn trwy gymryd rôl fwy gweithredol o ran rheolaeth canol y ddinas. Wrth i'r economi ailstrwythuro a gofod o fewn canol y ddinas gael ei ail-bwrpasu, rhaid gwneud hynny mewn ffordd sy'n ychwanegu at y ddinas, boed hynny'n well ac yn fwy priodol swyddfa a gofod cydweithio, sgwariau a mannau cyhoeddus newydd, neu ddim ond amgylchedd canol dinas gwyrddach.

Hefyd, bydd angen gosod chwaraeon, cerddoriaeth a digwyddiadau diwylliannol sy'n adlewyrchu amrywiaeth Caerdydd wrth wraidd adferiad. Maent nid yn unig yn chwarae rhan allweddol wrth roi'r ddinas ar y llwyfan rhwyngwladol - gan ddenu ymwelwyr a buddsoddiad i Gymru, ond mewn lles diwylliannol, gan gadarnhau enw da Caerdydd fel dinas groesawgar a chynhwysol. Hefyd yn bwysig i les diwylliannol bydd dathlu'r Gymraeg a gwneud Caerdydd yn brifddinas wirioneddol ddwyieithog yng Nghymru drwy gynyddu defnydd y Gymraeg yn ysgolion, gweithleoedd a'i chymunedau'r ddinas a chyflawni ei uchelgais o ddyblu nifer y siaradwyr Cymraeg yn y ddinas erbyn 2050.

Blaenoriaethau ar gyfer Gwaith Partneriaeth yng Nghaerdydd:

Byddwn yn:

Gweithredu'r Cyflog Byw Gwirioneddol ar draws y sectorau cyhoeddus a phreifat (cynyddu nifer y cyflogwyr Cyflog Byw achrededig).

Cydweithio i roi cyfleoedd newydd i brentisiaethau a chyfleoedd dan hyfforddiant ym mhob rhan o wasanaethau cyhoeddus y ddinas.

Gweithio mewn partneriaeth i gefnogi rhaglen digwyddiadau mawr Caerdydd, gan gofio eu heffaith ar gost darparu gwasanaethau cyhoeddus.

Anelu i ddyblu nifer y siaradwyr Cymraeg yng Nghaerdydd erbyn 2050.

Cydweithio ar wneud y mwyaf o'r cyfleoedd ar gyfer cyflogaeth a chadwyni cyflenwi lleol, a lleihau'r effaith ar yr amgylchedd, yn ystod datblygu ac adeiladu seilwaith sector cyhoeddus newydd sylweddol e.e., iechyd neu ystâd awdurdodau lleol.

Caerdydd Un Blaned

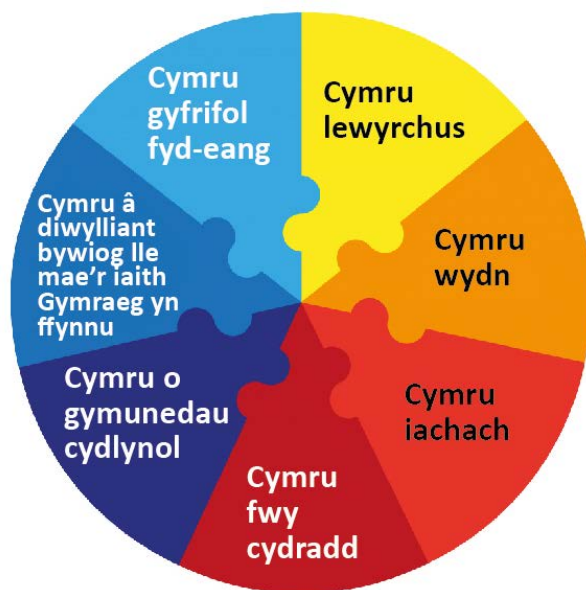
Cyflwyniad

Newid hinsawdd, y defnydd anghynaliadwy o adnoddau naturiol a'r argyfwng natur cysylltiedig yw rhai o'r heriau mwyaf sylweddol sy'n wynebu cymdeithas, gan effeithio ar bob maes lles.

Mae effeithiau'r argyfwng hinsawdd eisoes yn cael eu teimlo yng Nghaerdydd gyda thywydd mwy eithafol a newidiadau mewn bioamrywiaeth. Mae hyn wedi dod gyda chostau economaidd a chymdeithasol cysylltiedig oherwydd effeithiau tywydd poeth, llifogydd a chynnydd ym mhrisiau bwyd.

Wrth i'r ddinas barhau i dyfu, mae angen newidiadau sylweddol i'r ffordd rydyn ni'n byw i leihau allyriadau a lliniaru effeithiau newid hinsawdd i fod yn ddinas un blaned. Gyda thywydd eithafol yn dod y fwy cyffredin, mae angen i ni sicrhau bod ein hadeiladau a'n seilwaith yn wydn ac yn gwneud addasiadau yn ôl y gofyn.

Mae Strategaeth Un Blaned Caerdydd yn nodi'r camau a fydd yn caniatáu i'r ddinas ymateb i'r argyfwng hinsawdd a bioamrywiaeth, ac yn cyrraedd ei nod o fod yn garbon niwtral erbyn 2030. Bydd y 5 mlynedd nesaf yn hanfodol i wneud i hyn ddigwydd.

Mesur Cynnydd:

Dangosyddion canlyniad lefel dinesig y bydd y BGC yn ceisio effeithio arnynt

Allyriadau CO2 fesul pen o'r boblogaeth (BEIS)

Rhaniad moddol trafndiaeth gynaliadwy

Lefelau Nitrogen Deuocsid (NO2) a lefelau llygredd mater gronynnol (PM10, PM2.5) yn yr aer

Defnydd o/agosrwydd at fan naturiol hygrych:

- Ansawdd: Nifer y safleoedd sy'n bodloni meini prawf Gwobr y Faner Werdd a Gwobr Gymunedol y Faner Werdd.
- Hygyrchedd: % y bobl sy'n byw o fewn pellter cerdded o fan gwyrdd o ansawdd uchel.

Nifer yr eiddo yng Nghaerdydd sydd wedi cofrestru ar gyfer Gwasanaeth Rhybudd am Lifogydd CNC

Cyfraddau aildddefnyddio/ailgylchu/compostio gwastraff dinesig

Caerdydd Heddiw

Newid hinsawdd yw un o'r bygythiadau mwyaf difrifol i Gaerdydd gydag effeithiau megis cynnydd yn lefel y môr, mwy o dywydd eithafol, llygredd aer, prinder adnoddau naturiol a chydnerthedd ecosystemau, yn rhoi'r ddinas a lles dinasyddion mewn perygl uniongyrchol. Wrth i boblogaeth y ddinas dyfu, mae rheoli effeithiau'r newid yn yr hinsawdd mewn ffordd gadarn a chynaliadwy yn her hirdymor fawr.

Caerdydd sydd â'r ail ffigwr uchaf am allyriadau CO₂ y pen allan o 'Ddinasoedd Craidd' y DU gyda'r allyriadau o drafnidiaeth a chartrefi'n ffurfio mwyaf ei ôl troed carbon. Er bod dros 51 % o drigolion Caerdydd yn yr arolwg trafnidiaeth diweddaraf wedi dweud eu bod yn teithio i weithio drwy ddulliau cynaliadwy o deithio ac mae newid sylweddol wedi'i wneud o ran y defnydd o feicio fel modd teithio, mae'r ddinas yn parhau i fod â'r nifer fwyaf o draffig mewn cerbydau modur gan awdurdod lleol yng Nghymru. Ers 2016/17, dim ond ychydig mae'r defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus (bws a rheilffyrdd) wedi cynyddu o 16.8 % i 18.1 % a chyfrifon beicio ar gyfer 15 % yn unig o deithio yn gyffredinol. At hynny, mae'r galw am ynni'n parhau i godi gydag Adroddiad Pweru Dinasoedd y Dyfodol (2016) yn rhagweld, o holl ddinasoedd mawr y DU, mai Caerdydd fydd yn gweld y cynnydd mwyaf sylweddol yn y galw am drydan a nwy domestig rhwng 2015 a 2035, sef gan 44 % a 28 %. Mae angen cyflymiad sylweddol yn y newid i fathau cynaliadwy o deithio a ffynonellau cynhyrchu ynni adnewyddadwy.

Nid gyrru newid hinsawdd yn unig mae allyriadau ond maen nhw'n fygythiad iechyd sylweddol. Amcangyfrifir y gellir priodoli hyd at 1,400 o farwolaethau bob blwyddyn yng Nghymru yn unig i lygredd aer ac mae'r risg i iechyd ar ei fwyaf o ran pobl sy'n byw yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig, lle mae ansawdd iechyd ac aer yn tueddu i fod dlotaf. Mae data modelu yn dangos bod gan Gaerdydd

y lefelau uchaf o lygredd Nitrogen Deuocsid (NO₂) a Deunydd Gronynnol (PM_{2.5} a PM₁₀) yng Nghymru. Mae ansawdd aer gwael oherwydd lefelau Deunydd Gronynnol hefyd yn effeithio'n andwyol ar yr amgylchedd naturiol a bioamrywiaeth. Mae amcanestyniadau gan y Grŵp Arbenigwyr Ansawdd Aer (2019) yn awgrymu, er bod allyriadau peipen wacáu yn debygol o barhau i ostwng yn dilyn symudiad tuag at gerbydau trydan a cherbydau allyriadau isel iawn, bod allyriadau nad ydynt o beipiau gwacáu fel treulio teiars ac arwynebau ffyrdd yn debygol o dyfu yn unol â lefelau traffig cynyddol. Bydd angen i leihau allyriadau drwy leihau defnydd o'r car fod yn brif flaenoriaeth.

Mae Caerdydd yn elwa o gael amgylchedd naturiol cyfoethog ac amrywiol, gyda'i pharciau, afonydd a'i lleoliad blaen dŵr yn cyfrannu'n sylweddol at ei heconomi a'i hiechyd a lles. Caerdydd sy'n perfformio orau yng Nghymru o ran hwylustod cerdded i fannau gwyrdd lleol a hi sydd â'r nifer fwyaf o wobrau'r Faner Werdd yng Nghymru. Fodd bynnag, yn ogystal â wynebu argyfwng hinsawdd, mae yna argyfwng natur. Mae adnoddau naturiol yn cael eu defnyddio ar gyfradd anghynaliadwy. Mae cyfradd ailgylchu trefol Caerdydd wedi cyrraedd dros y ddwy flynedd ddiwethaf i 55.8 %, gan aros yn is na thargedau Llywodraeth Cymru o 64 % erbyn 2021 a 70 % erbyn 2025. Yn fyd-eang ac yn lleol, mae gorddefnydd, dulliau cynhyrchu, ynghyd ag allyriadau yn effeithio'n sylweddol ar fioamrywiaeth a'r ecosystemau yr ydym yn dibynnu arnynt. Mae hyn yn debygol o arwain at ansicrwydd bwyd, gyda chynnydd prisiau bwyd yn effeithio ar y gallu i gael gafael ar fwyd iach, yn enwedig i'r rhai sy'n byw mewn tldi a theuluoedd incwm isel. Mae'r ddinas yn cydnabod pwysigrwydd diogelwch bwyd - yn 2021, Caerdydd oedd y lle cyntaf yng Nghymru i ennill Statws Arian Lleoedd Bwyd Cynaliadwy ac mae gwaith yn mynd rhagddo i ennill Statws Aur.

Caerdydd Yfory

Mae Strategaeth Un Blaned Caerdydd yn nodi map ffordd y ddinas ar gyfer ymateb i'r argyfyngau hinsawdd a natur, a throi'n ddinas carbon niwtral erbyn 2030. Yn benodol, mae angen shifftiau mawr wrth ddefnyddio a chyrchu ynni, defnyddio'r car a chaffael bwyd a gwasanaethau. Bydd gan Fwrdd Partneriaeth Argyfwng Hinsawdd BGC Caerdydd ran allweddol i'w chwarae yn hyn o beth.

Wrth i boblogaeth Caerdydd dyfu, felly hefyd ei hallyriadau a'i chyfraniad at alw byd-eang ar adnoddau naturiol feidraidd os na chymerir camau gweithredu, gan arwain at gyflymu newid yn yr hinsawdd a'i effeithiau ar yr amgylchedd, bioamrywiaeth a'n hiechyd a'n lles. Amcangyfrifir y bydd Caerdydd angen rhwng 19,000 a 30,500 o gartrefi newydd a 30,000 a 43,000 o swyddi newydd erbyn 2036. Bydd twf allweddol i dwf cynaliadwy yn sicrhau bod datblygiadau newydd yn cyfrannu at ddinas carbon niwtral, gan leihau'r defnydd o'r car a chynyddu'r defnydd o ffynonellau ynni lleol ac adnewyddadwy. Felly hefyd bydd datblygu economi gylchol i leihau effaith amgylcheddol y defnydd, cynhyrchu nwyddau a darparu gwasanaethau.

Gyda Chaerdydd â'r boblogaeth teithio i'r gwaith fwyaf yng Nghymru, bydd angen symud ymlaen yn sylweddol i ddulliau cynaliadwy o deithio ar lefel leol a rhanbarthol os yw'r ddinas am wneud newid sylweddol o ran lleihau ei hallyriadau a gwella ansawdd aer. Drwy ateb yr her hon bydd angen parhau i fuddsoddi mewn systemau trafndiaeth gyhoeddus, datblygu rhwydwaith teithio llesol Caerdydd ymhellach a'i hyrwyddo i weithlu a thrigolion y ddinas a defnyddio egwyddorion teithio lleol ar gyfer cynllunio cymunedau.

Bydd gwyrddio seilwaith y ddinas hefyd yn chwarae rhan allweddol yn lleihau ôl troed carbon Caerdydd, yn ogystal â gwella ansawdd aer a chefnogi bioamrywiaeth. Bydd hyn yn gofyn am dechnegau rheoli tir sy'n ysgogi ac yn cefnogi cynefinoedd a dal carbon. Mae rhaglen plannu coed ar draws y ddinas yn cael ei datblygu drwy brosiect Coed Caerdydd gyda tharged o gynyddu canopi coed y ddinas o 18.8% i 30% erbyn 2030.

Erbyn y 2050au yng Nghymru, rhagwelir y bydd tymheredd cyfartalog yr haf yn codi 1.34 gradd, gyda disgwyl i lawiad yr haf ostwng tua 16%. Rhagwelir y bydd glawiad y gaeaf yn codi 5% a rhagwelir y bydd lefelau'r môr yn codi 24cm yng Nghaerdydd. Erbyn y 2080au, rhagwelir y bydd tymheredd cyfartalog yr haf yn fwy na dwbl yr hyn a ragwelwyd ar gyfer y 2050au, ynghyd â chynnydd sylweddol uwch yn lefelau'r môr yng Nghaerdydd. Mae'r canlyniadau i'r amgylchedd ac iechyd a lles yn eang ac nid yw'r risgiau'n cael eu dosbarthu'n gyfartal â rhai o'r cymunedau mwyaf agored i niwed a'r difreintiedig sy'n fwy tebygol o wynebu'r effeithiau mwyaf difrifol. Mae pobl ar incwm isel yn llai tebygol o gael yr adnoddau i addasu yn ôl neu adfer o lifogydd ac maen nhw'n fwy tebygol o fyw mewn adeiladau sydd wedi eu haddasu'n wael ar dymheredd uchel. Gallai tywydd mwy eithafol hefyd gael effeithiau sylweddol ar bobl hŷn. Yn ogystal ag wynebu mwy o risg o salwch a marwolaeth cysylltiedig â gwres, gall ynysu cymdeithasol gynyddu yn ystod tywydd poeth. Mae pobl hŷn, pobl ag anableddau a phobl â chyflyrau iechyd hirdymor yn arbennig o fregus yn ystod llifogydd a allai darfu ar eu cefnogaeth iechyd a gofal cymdeithasol.

Bydd angen i addasu seilwaith y ddinas fod yn flaenoriaeth. Bydd angen addasu cartrefi, adeiladau ac isadeiledd i amddiffyn cymunedau rhag effeithiau ariannol ac iechyd llifogydd a chyfnodau poeth. Bydd angen atebion sy'n seiliedig ar natur a dulliau addasol eraill hefyd i leihau effaith datblygiad ar gynefin naturiol ac ansawdd dŵr.

Fodd bynnag, newid ymddygiad yw'r her fwyaf i ddarparu dinas 'sero net'. Bydd angen i bawb gymryd camau i newid y ffordd rydyn ni'n byw gartref, yn y gwaith ac yn ein cymunedau. Lleihau defnydd o'r car, lleihau'r defnydd o ynni drwy ddefnyddio cynhyrchion a thechnolegau gwyrdd a bwyta bwyd carbon is ac iachach yn gwneud y gwahaniaeth. Yn allweddol i hyn bydd cynnwys cymunedau wrth wneud penderfyniadau, addysg a rhoi'r mesurau cymdeithasol, economaidd a sefydliadol ar waith a seilwaith sy'n gwneud gweithredu carbon isel y 'dewis naturiol'.

Blaenoriaethau ar gyfer Gwaith Partneriaeth yng Nghaerdydd:

Byddwn Yn:

Gosod uchelgais ar y cyd i leihau carbon ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus.

Arwain rhaglen o waith ar greu newid ymddygiadol a datblygu amgylcheddau galluogol gyda staff BGC, gan ganolbwyntio ar deithio, defnydd o ynni a bwyd.

Cydweithio i bontio i fflyd sector cyhoeddus Allyriadau Isel.

Cydweithio i leihau effaith carbon gweithgareddau caffael aelodau'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a symud i economi gylchol.

Cydweithio i leihau carbon mewn ystadau gwasanaethau cyhoeddus.

Cynyddu'r cyfle i amsugno allyriadau gyda'n seilwaith gwyrdd. Mae hyn yn cynnwys ystyried defnyddio tir sector cyhoeddus i blannu mwy o goed er mwyn cynyddu'r broses o ddal a storio carbon a gwella bioamrywiaeth.

Cwblhau a chynnal gweithredu'r Siarteri Teithio Iach i gefnogi newid model ymhlith staff gwasanaethau cyhoeddus.

Hyrwyddo bwyd iach, lleol, a charbon isel a chefnogi cais Caerdydd i fod y Lle Bwyd Cynaliadwy Aur cyntaf yng Nghymru.

Gwella ansawdd dŵr trwy gyfrwng atebion dalgylch cyfan i reoli adnoddau dŵr.

Deall effaith y newid hinsawdd ar ein gwasanaethau a'n hystadau fel y perygl o lifogydd, gan weithredu datrysiadau addasu hinsawdd yn ôl y galw.

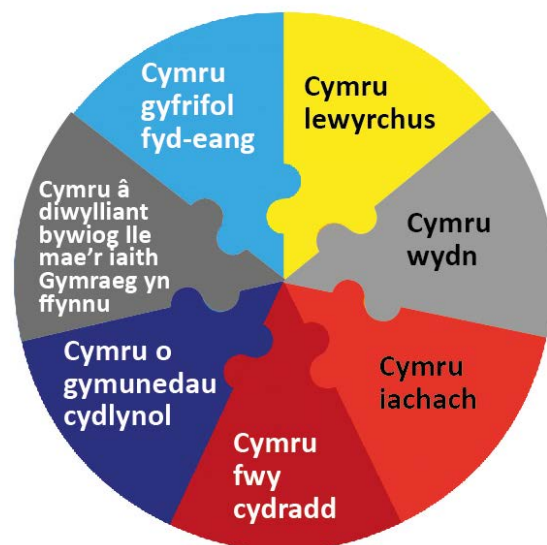
Moderneiddio ac Integreiddio Ein Gwasanaethau Cyhoeddus

Cyflwyniad

Mae ymateb y pandemig wedi canolbwyntio'n sydyn ar bŵer cydweithio yn y sector cyhoeddus a'r angen i harneisio asedau, technoleg a'r gweithlu i fodloni gofynion darparu gwasanaethau cyhoeddus modern. O ganlyniad, mae'n bwysig bod sefydliadau yn parhau i gydweithio i sicrhau bod asedau'n cael eu defnyddio'n bwrpasol, bod technoleg yn cael eu defnyddio'n effeithiol, a bod y gweithlu'n cael eu datblygu a'u cefnogi i fodloni'r holl ofynion cyflenwi gwasanaethau. Yn y pen draw, bydd hyn yn datblygu sector cyhoeddus mwy ystwyth a gwyrddach, gan ddarparu gwasanaethau gwell a chynaliadwy i ddinasyddion.

Mesur Cynnydd:

I ba raddau rydych chi'n cytuno bod ansawdd y gwasanaethau cyhoeddus yng Nghaerdydd yn gyffredinol dda?

Canran y bobl sy'n fodlon ar eu gallu i gyrraedd/cael gafael ar y cyfleusterau a'r gwasanaethau sydd eu hangen arnynt

Caerdydd Heddiw

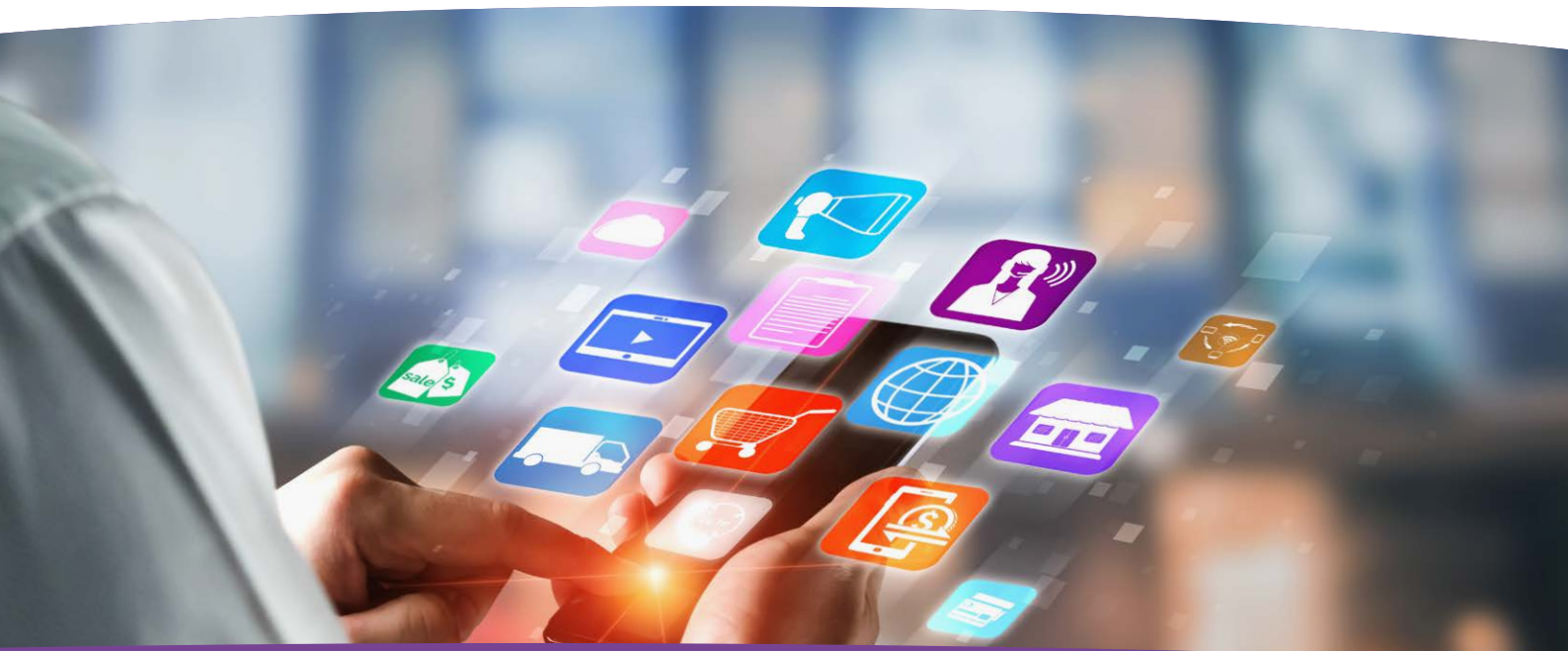
Mae gwasanaethau cyhoeddus y ddinas yn parhau i wynebu heriau digynsail.

Mewn ymateb i alw cynyddol a chyllidebau llai, mae gwasanaethau cyhoeddus Caerdydd yn dilyn rhaglen o foderneiddio i wella effeithlonrwydd, eu galluogi i ddarparu gwasanaethau'n well, a hyrwyddo newid cymdeithasol ac amgylcheddol. Mae gwaith partneriaeth yn hanfodol i lwyddiant yr agenda hon, gan gynnwys mwy o gydweithredu ac integreiddio gwasanaethau ar lefel cymunedol - fel cydleoli gwasanaethau mewn cyfleusterau cymunedol neu Hybiau - a chyflwyno timau aml-asiantaeth i sicrhau bod y gwasanaeth iawn yn cael ei ddarparu ar yr adeg iawn, gan y sefydliad mwyaf priodol yn y ffordd iawn.

Mae her ymateb i Covid-19 wedi cyflymu'r agenda hon yn fawr, a gwneud arloesi, o fewn a rhwng sefydliadau'n anghenraid. Yn wir, mae'r blynyddoedd diwethaf wedi gweld cydweithio rhwng gwasanaethau cyhoeddus y ddinas ar ddyfnder

a graddfa na welwyd ei thebyg o'r blaen, gydag atebion radical – sy'n gofyn am ailgynllunio a diwygio sylfaenol – yn cael eu hadnabod, eu cytuno, a'u cyflwyno.

Mae'r her o ymateb i'r pandemig wedi cyflymu'n sylweddol ddefnydd technolegau digidol a dadansoddi data wrth ddarparu gwasanaethau, gydag ymateb y ddinas i'r pandemig wedi dibynnu ar gasglu, cyflwyno a dadansoddi data amser real yn gyflym ac yn gadarn ar draws y system gwasanaethau cyhoeddus i lywio'r broses o wneud penderfyniadau. Bydd angen i wasanaethau cyhoeddus ymgorffori'r newid hwn yn ymarferol er mwyn cryfhau rheolaeth perfformiad a mewnwleddiad yn sylweddol wrth symud ymlaen. At hynny, mae disgwyliadau dinasyddion a'u cynefintra â'r byd digidol wedi cynyddu, gyda rhai a ystyrid yn flaenorol fel analluog neu'n amharod i fanteisio ar wasanaethau ar-lein yn mabwysiadu gwasanaethau digidol am y tro cyntaf, o reidrwydd. Mae pobl nawr yn disgwyl i wasanaethau cyhoeddus fod yn ddigidol fel y gwasanaethau eraill maent yn eu cyrchu, ac felly bydd angen i'r broses ddigidoleiddio hon gael ei datblygu'n gyflym dros y blynyddoedd nesaf.

Caerdydd Yfory

Bydd gwasanaethau cyhoeddus yn parhau i wynebu heriau sylweddol wrth symud ymlaen, gan gynnwys bodloni anghenion poblogaeth hyn sy'n tyfu, galwadau cynyddol a phwysau costau ar iechyd a gwasanaethau cymdeithasol a darparu gwasanaethau sydd ag ôl troed carbon isel.

Er mwyn rheoli'r heriau hyn, bydd angen i wasanaethau cyhoeddus adeiladu ar newid ac arloesedd yr ychydig flynyddoedd diwethaf i barhau i foderneiddio'r ffordd y maent yn gweithredu ac i hyrwyddo atal ac ymyrryd yn gynnar. Mae hyn yn cynnwys datblygu dull newydd sy'n dwyn ynghyd asedau, technoleg a'r gweithlu i ddatgloi arbedion effeithlonrwydd pellach, sicrhau enillion amgylcheddol a darparu cynnig gwasanaeth gwell. Bydd gwella defnydd a dadansoddiad effeithiol o ddata wrth reoli gwasanaethau a gwella gwasanaethau yn ganolog i'r newydd hwn nesáu. Yn ymarferol, bydd hyn yn golygu parhau i ddatblygu dull integredig o reoli a datblygu ystâd a gwasanaethau sector cyhoeddus y ddinas. Drwy'r

dull gweithredu hwn ar y cyd, bydd gwasanaethau cyhoeddus Caerdydd yn gallu ymateb yn well i anghenion a chryfderau ei chymunedau lleol amrywiol, gan ddarparu gwasanaethau hygyrch ac addasadwy i ddinasyddion sy'n cefnogi creu lleoedd yn effeithiol.

Bydd ymgysylltu â dinasyddion yn hanfodol i lwyddiant y dulliau hyn ar y cyd. Drwy rymuso trigolion i gymryd rhan mewn gwneud penderfyniadau lleol, gall gwasanaethau cyhoeddus wella rheoli adnoddau, gan sicrhau bod adnodd yn cael ei gyfeirio at y meysydd hynny sy'n ei gwneud yn ofynnol ac a fydd yn cael yr effaith fwyaf cadarnhaol ar gymunedau.

Yn gysylltiedig â hyn, bydd angen i sefydliadau partner fanteisio ar eu pŵer a'u rôl eu hunain fel sefydliadau angori o fewn cymunedau lleol, gan ddefnyddio eu galluoedd a'u dylanwad i gynhyrchu'r canlyniadau gorau i ddinasyddion ar draws y ddinas. Rhaid i benderfyniadau gwariant a buddsoddi gwasanaethau cyhoeddus gael eu trosoli'n llawn i greu cyfleoedd i drigolion wrth hyrwyddo gwelliannau cymdeithasol ac amgylcheddol.

“Mae angen i wasanaethau cyhoeddus adeiladu ar newid ac arloesedd y blynyddoedd diwethaf... i ddatgloi effeithlonrwydd pellach, manteision amgylcheddol a chynnig gwasanaeth gwell”

Blaenoriaethau ar gyfer Gwaith Partneriaeth yng Nghaerdydd:

Byddwn yn:

Cynyddu'r defnydd o ddata, gan gynnwys data a rennir, ar draws gwasanaethau cyhoeddus i lywio'r broses o wneud penderfyniadau a diwygio gwasanaethau, gan adeiladu ar y dull llwyddiannus a fabwysiadwyd yn ystod y pandemig.

Mabwysiadu dull integredig o reoli tir, adeiladau a gwasanaethau'r sector cyhoeddus mewn ardaloedd, gan ymateb i anghenion a chryfderau pob cymuned, gan gynnwys cymunedau presennol a chynlluniedig.

Cynyddu lefelau ymgysylltu â dinasyddion wrth wneud penderfyniadau, yn enwedig o grwpiau a phobl ifanc sydd wedi ymddieithrio yn ddinesig, gan archwilio dull ar y cyd o ymgysylltu ac ymgynghori â dinasyddion.

Arwain gwasanaethau cyhoeddus sy'n ymateb i amrywiaeth y ddinas ac yn adlewyrchu, gan gynnwys ymateb i a gweithredu'n llawn argymhellion y Tasglu Cydraddoldeb Hiliol.

Mesur Cynnydd - Dangosyddion Lles

Bydd gosod mesuriadau yn erbyn pob amcan lles yn cynorthwyo BGC Caerdydd o ran gwerthuso'r lefel llwyddiant o ran codi lles y ddinas, a nodi meysydd sydd angen ffocws ychwanegol neu blaenoriaethau diwygiedig. Adroddir ar hyn yn flynyddol.

Mae'r mesuriadau a nodir isod yn gyfuniad o ddangosyddion cenedlaethol, rhanbarthol a lleol, a

ddewiswyd i ddangos yn glir y cynnydd yn erbyn pob amcan. Cydnabyddir tra'n adrodd yn flynyddol, a'r angen i arddangos effaith byr dymor, bydd angen ystyriaeth hir dymor ar nifer o'r mesurau cynnydd a ddewisir er mwyn cyflawni'r targed dymunol.

Mae dangosyddion ychwanegol wedi'u cynnwys i fesur lles pobl Caerdydd a gofnodwyd, gan weithredu dull holistaidd tuag at les yn hytrach na chyd-fynd ag Amcan penodol yn y Cynllun.

Dangosyddion Lles
Lles Personol – Bodlonrwydd ar fywyd
Lles Personol – Teimlo'n Werth Chweil
Lles Personol – Hapusrwydd
Lles Personol – Pryder
Canran y bobl sy'n eithaf bodlon ar eu swyddi neu'n fodlon iawn ar eu swyddi

Amcan 1: Mae Caerdydd yn Lle Gwych i Gael Eich Magu
Canran y plant mewn teuluoedd ag incwm isel
Canran y plant rhwng 4 a 5 sydd â phwysau iach
Nifer y plant sy'n derbyn MMR2 erbyn eu bod yn 4 oed (ail ddos o frechlyn Clwy'r Pennau, y Frech Goch, Rwbela)
Lles meddwl: plant ac oedolion ifanc, ac oedolion (Dangosydd Cenedlaethol 29)
Ymadawyr ysgol ym Mlwyddyn 11 a Blwyddyn 13 nad ydynt mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant (Gyrfa Cymru)
Canran y plant sy'n beicio/cerdded i'r ysgol
Y nifer sy'n dod i gysylltiad â'r System Cyfiawnder Ieuenctid am y tro cyntaf

Amcan 2: Mae Caerdydd yn Lle Gwych i Dyfu'n Hŷn

Canran y bobl 65+ oed a nododd fod eu hiechyd cyffredinol yn dda iawn neu'n dda

Canran y bobl +65 oed sydd â phwysau iach

Canran y bobl 65+ a nododd eu bod yn teimlo eu bod yn rhan o unrhyw benderfyniadau a wneir am eu gofal a'u cymorth

Canran y bobl 65+ oed a nododd eu bod wedi derbyn y wybodaeth neu'r cyngor cywir pan fo'i angen arnynt

Canran yr oedolion 65+ oed a nododd eu bod yn byw yn y cartref cywir iddyn nhw

Canran y bobl 65+ oed sy'n dweud eu bod yn unig.

Bodlonrwydd pobl hŷn ar fywyd

Amcan 3: Cefnogi Pobl Allan o Dlodi

Canran yr aelwydydd mewn tlodi (h.y. o dan 60 % o'r incwm canolrifol) fesul Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Ganol (wedi costau tai)

Disgwyliad oes iach ar enedigaeth (gwrywaidd a benywaidd) gan gynnwys y bwlch rhwng y mwyaf a'r lleiaf difreintiedig (Dangosydd Cenedlaethol 2)

Canran y babanod â phwysau geni isel (Dangosydd Cenedlaethol 1)

Canran yr oedolion sy'n bwyta 5 dogn neu fwy o ffrwythau a llysiau bob dydd

Canran yr oedolion sy'n actif am lai na 30 munud yr wythnos

Canran yr oedolion o oedran gweithio o bwysau iach, pobl 16 i 64 oed

Canran yr oedolion sy'n ysmygwyr ar hyn o bryd yn ôl clwstwr Meddygfa

Fforddiadwyedd Tai: Cymhareb pris tai i gyflog blynyddol gros canolrifol (ONS)

Cysgwyr stryd fesul 10,000 person

Tlodi bwyd: Amcangyfrifir bod canran yr unigolion yn y 6 mis blaenorol sy'n a) cael prydau llai na'r arfer neu hepgor prydau bwyd b) colli prydau bwyd i fforddio talu biliau c) yn llwglyd ond heb ei fwyta d) derbyn bwyd gan fanc bwyd neu elusen e) heb fwyta am ddiwrnod cyfan f) dim o'r rhain

Canran yr Aelwydydd mewn Tlodi Tanwydd

Amcan 4: Cymunedau Diogel, Hyderus a Grymus

Bod pobl yn cytuno eu bod yn perthyn i'r ardal; bod pobl o wahanol gefndiroedd yn dod ymlaen yn dda gyda'i gilydd; a bod pobl yn trin ei gilydd â pharch (Dangosydd Cenedlaethol 27)

Canran sy'n gallu dylanwadu ar benderfyniadau sy'n effeithio ar eu hardal leol (Arolwg Cenedlaethol)

Pobl yn teimlo'n ddiogel (yn eu cartrefi, wrth gerdded yn eu hardal leol, ac wrth deithio) (Arolwg Cenedlaethol)

Cyfran y troseddwyd sy'n aildroseddu (oedolion a phobl ifanc) ar y cyfan dros y flwyddyn ddiwethaf

Canran y cleientiaid sy'n defnyddio gwasanaethau camddefnyddio sylweddau a adroddodd welliant yn eu hansawdd bywyd

Cyfraddau gwirfoddoli

Amcan 5: Prifddinas sy'n Gweithio dros Gymru

Cyfradd ddiweithdra'r boblogaeth 16+ oed sy'n economaidd weithgar

GYG y pen

Incwm Gwario Gros Aelwyd y pen

Cyflogeion gyda thâl bob awr sy'n is na'r cyflog byw

Canran y boblogaeth rhwng 16 a 64 oed sydd â chymwysterau NVQ4+ (lefel gradd neu gyfwerth)

Aethoch chi i ddigwyddiad celfyddydol yn ystod y flwyddyn ddiwethaf? Ydych chi wedi ymweld â lleoliad hanesyddol yn ystod y flwyddyn ddiwethaf? Aethoch chi i amgueddfa yn ystod y flwyddyn ddiwethaf?

Siaradwyr Cymraeg

Amcan 6: Caerdydd Un Blaned

Allyriadau CO2 fesul pen o'r boblogaeth (BEIS)

Rhaniad moddol trafnidiaeth gynaliadwy

Lefelau Nitrogen Deuocsid (NO2) a lefelau llygredd mater gronynnol (PM10, PM2.5) yn yr aer

Defnydd o/agosrwydd at fan naturiol hygrych:

- Ansawdd: Nifer y safleoedd sy'n bodloni meini prawf Gwobr y Faner Werdd a Gwobr Gymunedol y Faner Werdd.
- Hygyrchedd: % y bobl sy'n byw o fewn pellter cerdded o fan gwyrdd o ansawdd uchel.

Nifer yr eiddo yng Nghaerdydd sydd wedi cofrestru ar gyfer Gwasanaeth Rhybudd am Lifogydd

Cyfraddau ailddefnyddio/ailgylchu/compostio gwastraff dinesig

Amcan 7: Moderneiddio ac Integreiddio ein Gwasanaethau Cyhoeddus

I ba raddau rydych chi'n cytuno bod ansawdd y gwasanaethau cyhoeddus yng Nghaerdydd yn gyffredinol dda?

Canran y bobl sy'n fodlon ar eu gallu i gyrraedd/cael gafael ar y cyfleusterau a'r gwasanaethau sydd eu hangen arnynt

Atodiad

Rhestr Termiau

Ôl-troed carbon - Faint o garbon deuocsid a gaiff ei ryddhau i mewn i'r atmosffer o ganlyniad i weithgareddau unigolyn, sefydliad neu gymuned benodol.

Prifddinas-Ranbarth Caerdydd - Mae Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn cynnwys ardal o Dde-ddwyrain Caerdydd, yn cynnwys y deg awdurdod lleol (Pen-y-bont, Bro Morgannwg, Rhondda Cynon Taf, Merthyr Tudful, Caerffili, Sir Fynwy, Blaenau Gwent, Tor-faen, Casnewydd a Chaerdydd)

Twf Economaidd - Cynnydd o ran faint o nwyddau a gwasanaethau a gynhyrchir fesul pen o'r boblogaeth dros gyfnod o amser.

Tlodi bwyd - The inability to afford, or to have access to, food to make up a healthy diet. It is about the quality of food as well as quantity.

Tlodi Tanwydd - Yr anallu i fforddio cadw cartref rhywun yn cael ei gynhesu'n ddigonol. Yng Nghymru, diffinnir tldi tanwydd fel cartref sy'n gwario mwy na 10% o incwm aelwydydd ar danwydd, a chaiff yr aelwyd ei ystyried mewn tldi tanwydd difrifol os yw'n gwario mwy na 20%.

Disgwyliad Oes Iach - Amcan o faint o flynyddoedd y gallai person fyw mewn cyflwr 'iach'.

Dangosyddion - Mae dangosyddion perfformiad yn ffyrdd o fesur cynnydd tuag at gyflawni ein canlyniadau. Mae Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Caerdydd wedi cytuno ar y dangosyddion a ddefnyddir yn yr adroddiad hwn.

Anghydraddoldeb - Bylchau mewn statws (fel statws iechyd) rhwng gwahanol grwpiau; er enghraifft, y sawl sy'n byw mewn gwahanol ardaloedd, neu bobl o wahanol ethnigrwydd neu statws economaidd-gymdeithasol. Gall gwahaniaethau o'r fath gael eu hachosi gan amrywiaeth o ffactorau, nod oes modd eu newid i gyd e.e. nodweddion a etifeddir neu leoliad daearyddol.

Annhegwch - Gwahaniaeth (er enghraifft, mewn iechyd) sy'n ddiangen, y gellir ei osgoi ac sy'n annheg; mae modd gweithredu ar wahaniaethau o'r fath.

Disgwyliad Oes - Yn fras, nifer y blynyddoedd y disgwyliar i berson fyw.

Twf Poblogaeth - Y cynnydd o ran nifer yr unigolion mewn poblogaeth.

Tlodi - Byw dan y trothwy tldi a ddiffinnir fel dan 60% o'r incwm aelwyd cyfartalog (cyn costau tai).

Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus - Cyrff sector cyhoeddus yn gweithredu ar y cyd i wella lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol ardal yr Awdurdod Lleol. Mae'r aelodau statudol yn cynnwys yr Awdurdod Lleol, y Bwrdd Iechyd, y Gwasanaeth Tân ac Achub a Chyfoeth Naturiol Cymru.

Cyflog Byw Gwirioneddol - Y Cyflog Byw Gwirioneddol yw'r unig gyfradd cyflog yn y DU sy'n cael ei thalu'n wirfoddol gan dros 10,000 o fusnesau yn y DU sy'n credu bod eu staff yn haeddu cyflog sy'n diwallu anghenion bob dydd - fel y siop wythnosol, neu daith annisgwyl i'r deintydd. Ar hyn o bryd mae hyn wedi'i osod ar £9.90 yr awr (£11.05 yn Llundain).

Ynysigrwydd Cymdeithasol - Cyflwr o ddiffyg cyswllt rhwng unigolyn a chymdeithas. Mae'n wahanol i unigrwydd, sy'n adlewyrchu diffyg cyswllt dros dro â phobl eraill.

Arc Ddeheuol - Mae 'Arc Ddeheuol' Caerdydd yn cynnwys y rhanbarthau etholiadol canlynol: Adamsdown, Butetown, Caerau, Treganna, Trelái, Grangetown, Llanrhymni, Glan-yr-afon, Tredelerch, Sblot, a Trowbridge.

Dinasoedd Craidd y DU - Mae'r 'dinasoedd craidd' yn grwp o 10 dinas fawr sy'n cynnwys wyth economi ddinesig fwyaf Lloegr (ac eithrio Llundain), yn ogystal â Chaerdydd a Glasgow. Mae cymariaethau'n cael eu gwneud â'r dinasoedd hyn drwy gydol y ddogfen hon.

Lles - Yn syml, mae lles yn ymwneud â 'sut rydym yn perfformio' fel unigolion, cymunedau ac fel cenedl a pha mor gynaliadwy yw hyn ar gyfer y dyfodol. Gellir disgrifio lles fel rhywbeth sydd â 10 dimensiwn cyffredinol, "yr amgylchedd naturiol, lles personol, ein perthynas ag eraill, iechyd, ein gwaith, lle'r ydym yn byw, cyllid personol, yr economi, addysg a sgiliau a llywodraethu" (Swyddfa Ystadegau Gwladol, 2013).

